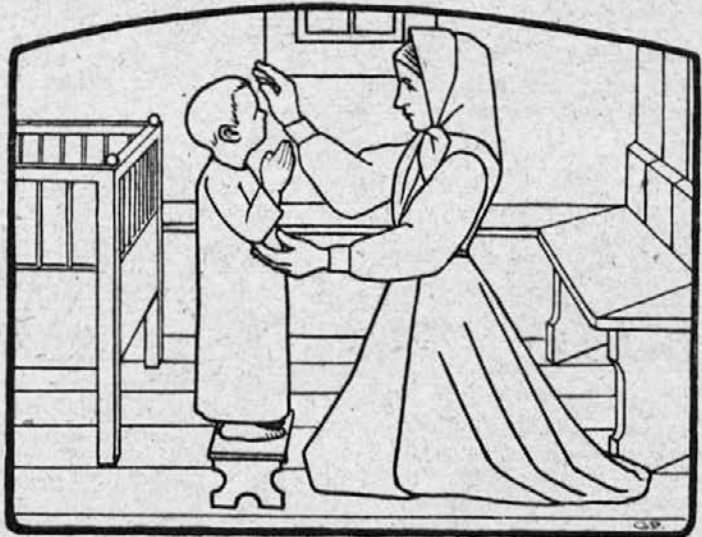

SLOVENSKI UČITELJ

Leto IX.

Št. 9.

VERI, UZGOJI IN POKU.

OBSEG.

	Stran
Izobraževalno delovanje učiteljice izven šole. (Gdčna učiteljica Vider.)	193
Domišljija. (K.)	197
Nazornost pri poučevanju krščanskega nauka. (Katehet Ignacij Nadrah. — Konec)	200
Katehetski vestnik.	
Katehetsko gibanje	201
Zgledi, uporabni pri katezezi	206
Šolske vesti	208
Slovstvo in glasba	213
Drobtine	216

D. S. 1908

Slovenski Učitelj

Glasiló slovenskih kršćanskih učiteljskih

∴ in katehetskíh društev. ∴

Last „Slomškove zveze“ in „Društva slovenskih katehetov“.

Letnik IX.

V Ljubljani 15. septembra 1908.

Štev. 9.

Izobraževalno delovanje učiteljice izven šole.

Učiteljice naloga je, da mladino ne le poučuje, ampak tudi nraavno-
versko vzgojuje, da bo v korist družbi, celemu ljudstvu. Ni pa še končana
naloga ob izstopu otrok iz šole; takrat se šele praktično prične.

Ob šolskem izstopu naj se praktično pripravljajo dekleta za svoj
poklic. Prav glavni dekliški poklic — samostojno gospodinjstvo — se
najbolj zanemarija. Smatra se kot postranska reč. Zato vedno bolj slabi
človeška družba tudi v moralnem, ne le v verskem oziru. Učiteljica naj se
tesneje oklene deklet, — ko se poslove od vsakdanje šole, naj jim bo prava
druga mati pri vzgoji. **I z o b r a ž e v a l n o n a j d e l u j e i z v e n š o l e.**

Vestna učiteljica ima vedno dovolj opravila; ali o prostih dneh ozi-
roma poludneh toži ta ali ona, da ji je dolgčas, naj gre tudi na izprehod
ali nekoliko povasovat. Preostaja ji še kaj časa, ki ga naj izpolni z
izobraževalnim delom ter naj posveti svoje moči ženstvu.

Mnoge kolegínje se strašijo tega dela, češ: dovolj opravila imamo
že s šolo. Da, dovolj ga je. Ali latinec pravi: »Variatio delectat«. Velec.
gospodične kolegínje boste spoznale, da je temu resnica. Za izobraževalno
delo boste našle v sebi še dovolj novih moči, kajti delo izven šole vas bo
obenem razvedrilo, vam bo dalo veliko več zadoščenja, kot pa mehanično
delo v šoli po natančno predpisanem načrtu, ki svobodni samodoločbi daje
tako malo polja. Vzemite v roke predvsem organizacijo šoli odraslega
ženstva, kjer boste lahko pokazale lastno iniciativo, kjer se boste dela
mogle lotiti z ljubeznijo. Pri odraščajoči mladini tudi smete upati veliko
večjih uspehov, nego med šolsko mladino. Šolski otroci spoštujejo dobro
učiteljico, ali vendar vidijo v nji le plačano uradnico, ostane jim več ali
manj tuja; — na vsak način ne uživa tolikoega zaupanja, kot bi zaslužila.
Neomahljivo zaupanje in ljubezen pa si lahko pridobi, ako izkuša priti z
ljudstvom, zlasti s šoli odraslo žensko mladino v stik. Priliko za to ima
v gospodarskih in izobraževalnih društvih, v Marijinih družbah itd. Taka
učiteljica ne bo več osamela, ne bo ji treba ginevati v svetobolu, pa tudi

pokmetila se ne bo v slabem pomenu te besede, ampak bo narodu prava vodnica k vsemu dobremu. Ta zavest ji bo plačilo za njen trud.

Lepo, idealno delo to, poreče vsaka; ali poprijeti se ga, tega se boji. Ta ima premalo poguma, drugi se zdi to delo prenizko. — Treba je samo resne volje in pogum je tu. Nikakor pa ni to delo prenizko za učiteljico. Tista, ki tako sodi, ne kaže širokega duševnega obzorja, niti nežnega srca, ki se z njim zlasti naše izobraženo ženstvo tako rado ponaša. Kaj je nizko? Za žensko je nizko, kar je nizkotno, sebično, neplemenito. Neplemenito, samoljubno pa je, svojemu bližnjemu ne hoteti pomagati, ker je morda manj izobražen kot jaz. To je prenizko za žensko, da ne bi ljudstvu pomagala, ko je to njen naravni poklic.

Kako velika reva je dostikrat kmečka gospodinja! Večkrat so žrtve matere v naših hribovskih krajih večje, kot so žrtve samostanske redovnice, ki je kolikortoliko z vsem preskrbljena. In delavska žena? V zaduhlih prostorih čemeri in trpi, njeni otroci so smrti zapisani. Gospodar skuša pozabiti svojo bedo v alkoholu, duh mu živinsko otopi v sramotnih življenjskih pogojih.

Uvidevamo, kako težko je dandanes, ko je svet tako pokvarjen, otroke krščansko vzgojiti, jih ohraniti čiste, nedolžne. Nevarnost za mladino, osobito za mladenke je pa še večja potem, ko zapuste šolo in doraščajo.

Mladenkam naj se povdarja, da se morajo zavedati zlasti lepote ženske čednosti in gospodinjske samostojnosti. — Kakšne prevare čakajo žensko, če se mora v življenju boriti za svojo existenco, ne da bi bila dovolj poučena, organizirana. Mlada leta brezskrbno preživi pri roditeljih. Ko izstopi iz šole, gre služiti za dekle ali v tovarno za delavko. Mine nekaj let. Omoži se pričakujoča obilo sreče. Pa kmalu pride stiska, pride gorjé. Žena ne zna gospodinjiti, ne zna vzgajati otrok, ne zna šivati, krpiti in popravljati obleke ne sebi, ne možu, ne otrokom. Koliko se potroši in nasprotno koliko bi se lahko privarčevalo, ako bi bila žena res prava, stanu primerno izobražena, pridna in pripravna gospodinja! Čez vse hudo pa je, da še kuhati ne zna. Moževa ljubezen se skrha, odtuji se domačemu ognjišču ter si ustanovi polagoma drug dom: gostilno, žganjarno. Pijan hodi domov, vse je narobe pri hiši. K temu se pridruži še prepir in včasih celo pretep. Kolika nesreča, koliko gorjé v družini! Kdo je sokriv, da se naseli v družine tako in enako zlo? Ali ne žena, ker ne zna gospodinjiti, ker ni imela prave vzgoje? Če bi se bila vzgojila in usposobila za gospodinjo, pa bi bila prinesla mir in srečo v družino.

Deklica mora biti vzgojena za gospodinjstvo, zati mora samostojno gospodinjiti, to je njena dolžnost, preden se omoži. Bridko je, če mora človeka šele skušnja izučiti. Izurjena pa mora biti tudi duševno: krepostna mora biti. Če ima te lastnosti, potem bo brez dvoma prava krščanska gospodinja. K temu pa naj bi pripomogla učiteljica z izobraževalnim delom izven šole.

Poklic gospodinje je dozdevno neznaten, v resnici pa je izredne važnosti.

Dekleta naj se uče poleg verskega in moralnega življenja tudi rednosti, varčnosti, prave razdelitve časa in dela; nauče naj se izračunati dobiček in izdatek, ter prav ravnati z uslužbenci. Dalje: skušajo naj same izdelati navadno, priprosto perilo in obleko; s tem se navajajo, da ne bodo nosile vsake malenkosti k šivilji; izdelale bodo bolj priprosto, stanu primerno, a lepa vsota denarja, ki bi ga sicer izdale šivilji, se na ta način prihrani.

Vadijo naj se tudi v predelavanju oblek. Vsaka varčna gospodinja mora to znati. Koliko prihrani, če zna narediti iz svoje ponošene, a vendar še rabne obleke, obleko malim otrokom! Otroci so z malim zadovoljni. Iz ponošene obleke starejših narejeno krilo, plašček, jim zaleže za novo. Tudi krpati naj se vadijo. O pravem času in lepo zakrpana obleka se nosi še dolgo časa.

Tožila bo ta ali ona učiteljica, da še sama ne zna prikrojovati. Nič hudega! Treba je le malce dobre volje. Torej, kako začeti? Različne kose perila in obleke izdelaj sama pri dobri šivilji, oziroma prosi, da ti prikroji in tudi razloži prikroj, doma pa si sproti napravi prikrojni vzorec posameznega kosa iz papirja ter zabeleži podrobnosti kar na papirju. Drugi enaki kos že lahko sama prikrojiš, da dobiš vajo. To učenje stane malenkost. Najcenejše se dobe praktični prikroji v oddelku ženske krščansko-socialne zveze v »Unionu«. Tam se poučuje vsak večer od 6. do 9. ure. Učenke, ki ne hodijo celo leto vsak večer, plačajo zvezi na teden 30 v, drugače 20 v. Dostop imajo udje Slov. kršč. soc. zveze. Udnina znaša 1 K 20 v na leto. Dobe se tudi prikroji, ki jih rabi kmečko ljudstvo. Tudi razlaga se prikrojenje. K pouku prihajajo največ delavke; pa to naj ne zavira udeležbe. Na razpolago so tudi trije šivalni stroji. Večina udeleženk tam šiva, ker pa ne morejo vse dobiti prostora, vzamejo nekatere delo s seboj ter šivajo doma; če jim ne gre od rok, pridejo zopet zvečer vprašati za svet. Na enak način bi se pouk v šivanju vpeljal tudi na deželi; udeleževale bi se ga mladenke, pa tudi marsikatera mati bi prišla zraven.

Za samopouk učiteljicam izvrstno služijo tri knjige: »Toaleta, nova učna metoda o prikrojivanju oblačil za dame«, »Krojni vzorci za otroška oblačila« in »Krojni vzorci za perilo ter navod za prikrojivanje ženskega, moškega in otroškega perila«. Te knjige so tudi podlaga pri šolskem pouku prikrojenja. Vendar radi prakse je treba prikrojivanje gledati, poslušati razlago in za tem samostojno šivati. Dobro je, da se ima modni časopis za pomoč. Toliko o šivanju.

Znati morajo dekleta, kako se hrani, pere in lika perilo, kako treba snažiti barvaste, bombažaste, platnene in volnene obleke.

Skoraj vsaka dekle in žena trdi, da zna kuhati, pa niti dobre juhe ne more napraviti. Dekleta, ki se hočejo omožiti, naj bi bile kaj več poučene o kuhi. V Selcih so imela dekleta, kolikor mi je znano, šestmesečni tečaj v ta namen. Pouk in vaje so imele vsak četrtek. Pomagala jim je gdčna

učiteljica Peče. Dobra kuha je veliko večjega pomena, kot se navadno misli. Umna, urejena kuha izda v gospodinjstvu toliko, kot vsaka druga racionalno negovana stroka. Gospodinja, ki kuhati ne zna, potroši mnogo preveč, poleg tega pa iz dobrega blaga pripravlja netečne jedi.

Gospodinje, ki se pečajo s poljedelstvom, morajo marsikaj vedeti o kmetijstvu. Predavalo naj bi se mladenkam tudi o vrtnarstvu. Praktična učiteljica, ki prilično pazljivo pregleduje vrtove umnih vrtnarjev, ali pa tuintam naprosi potrebnih pojasnil, bo tudi v tej stroki mnogo koristila drugim. Pa tudi sama naj se peča s cvetličarstvom. Zanima naj se istotako za prepotrebno perotninarstvo.

Pozabiti ne smemo živinoreje. Seveda, sama se je učiteljica ne more poprijeti; ali zanima naj se zanjo, navaja naj dekleta, da ji posvete potrebno pozornost. Ali je to za izobraženo dekle poniževalno? Ljubiš naravo, gore, bilke na polju, lepe cvetlice — pa ne ljubiš živali.

Učiteljica naj se zanima za spise o živinoreji, priporoča naj jih deklam, da jihčitajo.

Vse to naenkrat poučevati, v vsem hkrati izobraževati seveda ni mogoče. Snov naj se razvrsti ter napravi načrt. Največje koristi za družinsko življenje pa bo šivanje. — Potrebno je torej, da je učiteljica članica družb in društev, do katerih ima dostop. Tako bo njeno delovanje popolno izven šole, postala bo prava učiteljica tudi v širšem pomenu besede; povzdignila bo gospodinjstvo in tem potom izboljšala tudi življenje mnogih družin.

Učiteljici, ki ima obširen delokrog, ne bo dolgčas na izprehodih in posetih. Ona opazuje, kakšno je gospodinjstvo tuintam. Zapomni si vrline, slabosti in zanikarnosti. Priliko ima šestokrat svetovati, da izboljša, kar je slabega ali površnega. Ne sme pa direktno grajati napak; pač pa lahko pove vse napake pri kakem predavanju ali tudi v šoli, zlasti v ponavljavni šoli. — Nujna potreba je, da se zanimajo učiteljice za tako izobraževalno delovanje, za izobraževalna društva deklet, v katerih naj se uče dekleta samostojnega gospodinjstva in delavnosti, zajedno pa naj se napeljujejo k moralnemu življenju. Ljudstvo bo tako uvidelo, da se trudimo iz vzvišenega namena ter nam bo z veseljem zaupalo svojo mladino. — Posebne hvaležnosti posameznih seveda ne smemo pričakovati. Vsi nasprotniki ne bodo izginili. Žavest, da se trudimo za blagor ljudstva, za vzvišene ideje — bo naše plačilo. Najboljšo priliko za organizacijo deklet najdemo, ako v že obstoječih izobraževalnih društvih osnujemo dekliški odsek, oziroma pododsek. Glavno pa mora biti, da smo z dekleti v vednem, živalnem stiku. Za ljudstvo in z ljudstvom bomo živele takrat, ko bomo resnično del njegovega organizma, člani njegovih organizacij. Naj še tako kričimo: »Narod potrebuje izobrazbe!« nič ne bomo dosegle, ako se ne bomo same intenzivno udeleževale njegovega društvenega življenja!

Gdčna učiteljica Vider.

Domišljija.

Imel sem opraviti z mizarjem, preprostim možem. V sobi je bilo pohištvo in druge lesene reči, in mož je brez dolgega premišljevanja povedal iz kakega lesa je ta in ona reč. Dal sem mu neki inštrument, pri katerem se je steklena cev tako prijela lesene luknje, v katero je bila vtaknjena, da je ni bilo mogoče vun potegniti. „Ta les bote malo ogreli,“ sem mu dejal, „pa bo šla vun.“ Mož se mi je pa nasmejal in rekel: „Gospod, les ni tak, kakor železo, ki se na gorkem raztegne. Če to reč pogrejem, se bo luknja še bolj skrčila.“

„Poglej ga no,“ sem si mislil, kako pozna svoj ‚element‘! Kar je temu rokodelcu les, to je tebi človeška duša. V šoli in v cerkvi obdeluješ duše, in tvoje ime je dušni pastir. Ali pa tudi zadosti poznaš dušo in njene lastnosti?“

Imel sem udaril sem skesano na prsi in molil: „Mea culpa!“ Spoznanju krivde se je pa koj pridružil trdni sklep poboljšanja. Začel sem se učiti in danes hočem kot učenec napisati prvo domačo nalogo, in sicer o domišljiji. Učenec si želi, da bi pod svojo nalogo našel z rdečo tinto zapisano „odlično“. Jaz pa tega ne želim; rad bi, da bi ta naloga našla mnogo strogih kritikov, ki bi nalogo spoznali za „nezadostno“ in bi jo potem tudi z učenimi članki v tem listu popravili in izpopolnili.

* * *

Ko sem bil še majhen učenec, je prišel v Ljubljano neki mož. Imel je na platnu naslikanih celo vrsto malih slik in je to platno razgrnil ter pritrdil na steno; vzela je v roko palčico, pa je začel peti: „Johann Zoter war ein Mörder, i. t. d.“ Kar je opeval, je bilo naslikano, in tako je pojoč kazal s palčico podobe na platnu.

Kar je delal ta mož, to delata v vsakem človeku razum in domišljija. Kakor je mož pel, tako snuje naš razum misel za misljo. Za vsako misel pa pokaže domišljija posebno podobo, bodisi da reproducira neizpremenjene one podobe, ki so ostale v našem spominu od tega, kar smo sprejeli vase s petimi zunanjimi čuti, bodisi da iz teh podob napravi nove podobe. Vse naše mišljenje je torej v tesni zvezi z domišljijo. Včasih je podoba v domišljiji prva in njej sledi misel, včasih je pa misel prva in njej sledi podoba.

Kaj pa je domišljija? Nekateri psihologi so pojem domišljije zelo omejili, pri drugih je ta pojem širši. Najmanjši delokrog prisoja domišljiji tale defenicija: Domišljija ali fantazija je tista dušna zmožnost, ki se z njo predstave v doma tako izpreminjajo, da nastanejo nove predstave. (Cf. dr. Lindner, Allgemeine Erziehungslehre.)

Drugi trdijo, da domišljija predstave shranjuje, reproducira in iz njih sestavlja nove predstave. (Cf. Mercier, Psychologie.) V tej trditvi je pojem domišljije zelo širok, pa je brez dvojbe pravi. Domišljija je podobna možu, ki je obenem krojač in trgovec. On sprejema v svojo prodajalno raznovrstno blago, to blago shranjuje, neizpremenjeno prodaja, ali pa dela iz

njega nove oblike. Spomin, ki shranjuje sprejete predstave, in pa reprodukcija teh predstav je gotovo delo iste dušne moči, ki ustvarja iz raznih predstav nove predstave.

Navadno pa ne mislimo na spomin, ko govorimo o domišljiji, ampak imenujemo domišljijo ono dušno moč, ki reproducira raje predstave neizpremenjene, ali pa iz njih tvori nove predstave, tako da jih zmanjšuje ali povečuje, sestavlja ali razstavlja, urejuje ali spravlja v nered, odjemlje ali dostavlja. (Cf. Zigliara, Psychologia.) In v tem pomenu hočemo tudi mi rabiti pojem domišljije.

Domišljija je pri katehetskem delovanju zelo velikega pomena. Države imajo na svojih mejah močne trdnjave. Kedar je vojska, se sovražnik z vso močjo vrže na tako trdnjavo. Zakaj? Če si pribojuje trdnjavo, mu je pot v deželo prosta; dokler pa trdnjava ni njegova, mu je pot zaprta ali vsaj zelo ovirana. Taka trdnjava na meji človeške duše je domišljija. Skozi domišljijo vodi kateheta pot v razum in v nižje in višje hotenje otrokovo. Naj to pojasni primer.

Katehet v živih barvah popiše otrokom nesrečo otrok na Kitajskem. Otrok gleda s svojo domišljijo mater, ki svoje dete vrže na travnik; sliši otroka kako se joka, vidi divje zveri, kako otroka mesarijo itd.

Ta domišljija vpliva prav zelo na nižje hotenje otrokovo, tako imenovani appetitus sensitionis, in sicer appetitus concupiscibilis in irascibilis. To hotenje se vzbudi pa provzroči v otroku razne čute ali bolje rečeno (plemenite) strasti. Appetitus concupiscibilis provzroči ljubezen do otrok in željo, jim pomagati; appetitus irascibilis pa nevoljo nad nečloveškimi starši in neko sveto jezo.

Domišljija in čut (strasti) pa oba vplivata na razum tako, da ta napravi sodbe, ki so v prid paganskim otrokom. Te sodbe so takele: „Ti otroci so reveži, treba jim je pomagati. Bolje je, da dam svoj denar zanje, kakor za sladkarije.“

Zadnjo besedo ima višje hotenje ali prostovolja. In ta pravi: „Hočem pomagati; koj danes prosim starše, da mi dovolijo, vpisati se v društvo sv. Definstva.“

Mislim, da je iz tega primera pomen domišljije za vzgojo zadosti jasen. Poudarjati pa moram to, da domišljija človeka prav tako zavodi v hudobijo, kako: ga nagiba k dobremu.

Stal sem nekdam v Inomostu na kolodvoru. Kar pridrdra vlak iz Predarelskega. Iz njega stopi en jezuit. Neki Nmec, ki je stal poleg mene mi ga pokaže in pravi: „Hochwürden, ist das villeicht ein Jesuit?“ Ko mu pritrdim, ga kar nekaj čudnega spreleti, potem pa gleda patra, kakor bi ga hotel požreti s svojimi očmi. Koliko je bil pač že slišal in bral o jezuitih! Ustvaril si je bil v svoji domišljiji o njih skoro gotovo podobo, ki jo je črtil iz celega srca.

Nedavno sem bral v „Vaterlandu“, kaj vse lahko doleti duhovnika, če gre po ulicah kakega pariškega predmestja. Ljudje ga srečavajo, pre-

strašeni zakličejo: „Du fer, du fer!“ in se hite dotaknit kakega železa, da bi tako odvodili to, kar je po njihovem mnenju preskočilo z duhovnika nanje.

To dela spridena domišljija. Zato si pa prizadevajo sovražniki sv. cerkve, ljudstvu in posebno mladini spriditi domišljijo in slikajo katoliško cerkev in njene služabnike kot prave pošasti, vse pa, kar je nasprotno cerkvi, predstavljajo ljudski domišljiji kot vir prave sreče in blaženosti.

In če je domišljija enkrat pokvarjena, je težko človeka pripeljati na pravo pot.

Zato je pa vestna dolžnost duhovnikova, da zapre vsemu slabemu pot do otrokove domišljije in da vanjo dovaja le predstave, ki so za otroka brez nevarnosti in ki mu bodo vzbujale le plemenito mišljenje in hotenje.

Večkrat najdeš otroke cerkvi sovražnih staršev, ki so še v mladeniški dobi dokaj čisti in neomadeževani, med tem, ko so včasih otroci krščanskih staršev že vsi sprideni v najnežnejši dobi. Odkod to! Oni so vedno pod strogim nadzorstvom, ti pa hodijo okoli brez nadzorstva, vidijo in slišijo, kar bi ne smeli, in njihova domišljija je vsa okužena.

Poleg tovarišije vpliva na domišljijo posebno branje. Kako važno je torej dobro berilo! Samo preveč ne! Omne nimium vertitur in vitium. Ne preveč knjig in ne takih knjig, ki preživo vzbujajo domišljijo. Spisi, kakor so povesti Karola Maya, niso koristni. Pred slabimi knjigami naj se pa vzbudi otroku tak strah, kakor pred strupenimi kačami.

Seveda katehet ne more vsega storiti; lahko pa pouči starše, kaj je njihova dolžnost.

Samo v šoli pri pouku ima katehet domišljijo otrok bolj ali manj v svoji oblasti; zato naj tu nanjo vpliva.

V šoli pa naj se katehet poslužuje domišljije kot pripomočka, s katerim vpliva na mišljenje in hotenje otrokovo.

Napačne podobe v domišljiji rode tudi napačne misli in napačno hotenje. Grški bogovi so plod domišljije; istotako tudi monistiška pravljica o postanku življenja na zemlji in druge blodnje.

Zato mora katehet skrbeti, da dobi otrok v svojo domišljijo prave podobe o vsem, kar se uči. Če mu katehet ne poda podobe, si jo otrok ustvari sam, ker vsako misel spremlja podoba v domišljiji. In če si otrok ustvari napačno podobo, mu ta podoba lahko mišljenje in hotenje zapelje na kriva pota. Tako si mora otrok predstavljati Boga kot dobrega očeta, ki ga ljubi z brezmejno ljubeznijo, ne pa kot krvoloka, ki samo tepe in kaznuje.

Kako katehet po domišljiji vzbudi razum in nižje hotenje ter tako vpliva na voljo, smo že povedali.

K sklepu naj omenim še to, da je domišljija katehetu izvrsten pripomoček, s katerim more vzbuditi v otrocih pazljivost pri pouku in ljubezen do krščanskega nauka. Kako te posluša ves razred, če razlagaš tako, da ima otroška domišljija dosti opravila; kar ne gane se nihče. Na obrazih se izražajo razni čuti, da, celo solze se leskečejo v tem in onem očesu. Vsaka ura je otrokom prekratka in komaj čakajo, da pride naslednja ura.

Pretiravati se pa seveda ne sme. Nekateri pridigarji n. pr. samo domišljijo pasejo. Imajo vedno polno cerkev, sadov pa ni. Katehet naj jih ne posnema. Vse, kolikor je prav!

Est modus in rebus, sunt certi denique fines.

K.

Nazornost pri poučevanju krščanskega nauka.

Katehet Ignacij Nadrah. — (Konec.)

IV.

Kakor ima telo svoje oči, tako ima svoje oko tudi duša; imenuje se to oko pamet. Zato pa tudi duša gleda in zato se more govoriti tudi o duhovni nazornosti pri pouku. Duh more gledati seveda samo duhovne reči, ideje, misli. In če katehet kako misel tako jasno poda razumu svojega učenca, da jo ta razločno vidi v svojem duhu, je njegovo poučevanje nazorno. Ali če katehet pri umstvenih dokazih tako jasno razvija posamezne silogizme, da učenec razločno vidi, kako izhaja ena resnica iz druge, je njegovo poučevanje tudi nazorno. Pri dokazovanju dobro služi tudi tabla. Misel se namreč rodi v duši, pa koj lahko zopet zgine. Če jo pa zapišem na tablo, je tako pribita in mi ne more uiti, in tako je vse dokazovanje jasno pred očmi mojega uma.

P r i m e r. Krščansko verovati se pravi za resnico imeti, kar je Bog razodel. Pojem »za resnico imeti« je otroku nejasen; moram mu ga ponazoriti. To bi se zgodilo takole. **M i s l i m o :** To, kar je Bog razodel, je res. Misliti, da je to res, kar je Bog razodel, se pravi za resnico imeti, kar je Bog razodel.

Včasih se učencu ponazori pojem že s tem, če se beseda, ki zaznamenuje oni pojem, zapiše na tablo. Primer: **P o - h u j š a t i** = hudega, hujšega, hudobnejšega narediti koga.

V.

Nekateri ljudje zdravijo bolnike s homeopatičnimi kroglicami in imajo v svoji zalogi tudi taka zdravila, ki pomagajo proti vsaki bolezni. Tako ima tudi katehet razna sredstva za ponazorovanje svojih naukov. Ima pa tudi zelo univerzalno nazorilo, ki mu pomaga v vsakem slučaju in to je on sam, vsa njegova osebnost.

Krščanska morala mora biti v njem takorekoč utelešena. Ko govori učencem o ponižnosti, krotkosti, potrpežljivosti in drugih čednostih, morajo otroci te čednosti gledati na njem s telesnimi očmi. Biti mora zato tak, da bi mogel s sv. Pavlom reči otrokom: »Bodite moji posnemavci, kakor sem jaz Kristusov«.

Pa ne samo kot vzor krščanskih čednosti naj služi katehet za nazorilo svojim učencem, ampak ima tudi za razlaganje pojmov na sebi to in ono nazorilo. Koliko mu že pomagajo roke, če jih zna prav rabiti. Njegove oči, glas, poteze na obrazu in vse kretanje telesa predoči otrokom marsikaj, kar bi jim ne mogla predočiti tudi najboljša podoba.

Kdor bi se ne posluževal teh nazoril, ki jih ima v svoji naravi, bi bil podoben hlapcu, ki je svoj talent zavil v robec in ga pustil ležati neplodnega.

Pregovor pravi: »V sredi v zlati skledi«. Vsaka reč se lahko zlorabi, tudi ponazorovanje, in vsaka zloraba škoduje. Zato se je tudi tu treba držati varne srednje poti. Nikdar se ne smejo rabiti taka nazorila, ki bi bila otrokom *causa peccati*, pa tudi taka ne, ki bi vzbudila smeh in povzročila raztresenost učencev. Kako napačno bi bilo, ko bi katehet n. pr. pokazal učencem nemoralno podobo, ali ko bi jih samo opozoril na to, kje so v mestu take podobe, in bi jim potem rekel: »Take podobe so nenravne«. Ne bilo bi prav, ko bi s svojim glasom ponazoril meketanje Savlovih ovac ali petje Petrovega petelina, ali glas silnega vetra ob prihodu sv. Duha. Tudi bi zašel v ekstrem, ko bi hotel ponazoriti pojme, ki so učencem popolnoma jasni. Tako je n. pr. baje storil neki profesor, ko je razlagal pojem meso: »Caro est massa, ossibus mollior, sanguine perfusa«. Učenec je k tej razlagi pripomnil: »To je krvava klobasa«. Kako daleč se pride s pretiravanjem ponazorovanja, vidimo v srednjem veku, ko so na cvetno nedeljo pripeljali v cerkev živega osla in med petje postavljali njegov slavnoznani »ia«. Zato nihil nimis.

Kdor pa rabi ponazorovanje pametno, mu bo nazornost rodovitno drevo, ki bo prinašalo mnogo lepih sadov.

Katehetsko gibanje.

Pedagoško - katehetski tečaj v Spljetu. Doslej smo bili navajeni čitati poročila o katehet. tečajih, ki so se vršili na nemških tleh: na Dunaju, v Monakovem, v Kolinu i. dr. Odkar pa deluje v Zagrebu in v Ljubljani katehetsko društvo, napredovala je tudi medsebojna vzajemnost jugoslovanskih veroučiteljev, ki je dejansko stopila na dan na slovenskem jugu, v lepem dalmatinskem mestu Spljetu, kjer se je vršil početkom avgusta „Pedagoško katehetski-hrvatsko-slovenski tečaj.“

Precejšnja razdalja loči nas Slovence od Spljeta, kljub temu smo hoteli katehetje ljubljanske škofije s svojo številno udeležbo pokazati, da se zanimljemo za katehetsko stvar, da hočemo napredovati v katehetski znanosti, da se hočemo navdušiti za vzvišeno zvanje. (Iz ljubljanske škofije so bili navzoči sledeči čč. gg.: Katehet Čadež Anton, Ljubljana; župnik Česenj Andrej, Podgrad; katehet Mlakar Janko, Ljubljana; spiritual in katehet Nadrah Ignacij, Škofja Loka; župnik Nemanič Martin, Brusnice; c. kr. katehet

Oswald Frančišek, Idrija; kapelan Papež Anton, Sv. Križ; profesor dr. Pečjak Gregorij, Ljubljana; župnik Zakrajšek Janko, Vavta vas; kapelan Zorko Frančišek, Ljubljana; župnik Žnidaršič Anton, Bela cerkev; bogoslovec Rupnik Karel, Ljubljana.)

Kaj imamo od shoda, bi kdo vprašal? — Nikdo ne postane naenkrat moder, čez noč učenjak, tako tudi mi ne moremo reči, da smo kdovekako obogateli v znanosti pri teh sestankih. „Tečaj“ bi težko nazivali spljetsko zborovanje, ker je bil čas pičlo odmerjen, in predavanja niso bila sistematično urejena. Dalmatinski veroučitelji so pa imeli že tri dni poprej poučna posvetovanja in predavanja ter pomenke o katehetskih zadevah v Dalmaciji. Ob znani vročini so bili že itak utrujeni, treba je bilo torej hiteti, — naglica ni nikdar kaj prida. „Vendar pa bolje nekaj, kot nič,“ tako je dosti modro rekel ob sklepu vrli predsednik pl. dr. Jambreković.

S tem pa nikakor ne maramo trditi, da je bil tečaj brezploden. Ko je poročevalca, vračajočega se proti domu, vprašal neki goriški duhovnik, kaj smo se naučili novega v Dalmaciji, je dobil za odgovor: „Nil novi sub sole.“

Tečaji pač nimajo samo tega namena, da bi se kaj posebnega novega izvedelo, ampak da se udeleženci poglobe v katehetsko vedo, da dobe novih nasvetov, da bogate ob dolgoletnih izkušnjah starejših šolnikov itd. Poglavitno pa kar se doseže na takih sestankih je ono sveto navdušenje za katehetsko delovanje, ki je potrebno vsakemu duhovniku, ki poučuje v šoli krščanske resnice. Tega navdušenja pa ne zajameš v mrtvih črkah, v hladnih poročilih, zato imajo pravi prid od katehetskih tečajev le tisti, ki so navzoči. Z ozirom na to je imel prav oni slovenski g. referent, ki je predaval lani pri zborovanju slovenskih katehetov v Marijanišču v občno zadovoljno poslušalcev, — pa ni dal v natis svojega referata, češ, saj nimajo čitatelji mnogo od tega; tiskan referat jim je le v izgovor, da so pri enakih prilikah odsotni, ker si mislijo, saj bomo itak brali tiskano, kar se bo govorilo.

Da bi se torej navzeli potrebnega navdušenja za katehetsko delo, da bi si ogledali razvoj katehetske izobrazbe na slovanskem jugu —: to nas je gnalo v Spljet. Priznati moramo, da nas je iznenadilo, ko smo zrlí nepričakovano veliko število katehetov iz kršne Dalmacije, ki so pričali, da so dobri in vneti duhovniki, pa da imajo tudi čut in voljo za napredek šolstva, da se trudijo za versko izobrazbo mladine.

Ob navdušenju dalmatinskih Hrvatov ter hrvatskih bratov iz banovine smo se ogrevali tudi mi. Ta ogenj navdušenja in gorečnosti se je še povečal, ko smo med zborovalci opazili tudi lepo število svetnih učiteljev, ki se v bratski vzajemnosti z duhovščino trudijo za krščansko vzgojo mladine in za prospeh dobrega šolstva.

Pomen in važnost kateheze spoznava in uvažuje tudi višja duhovščina v Dalmaciji, ki se je pridno udeleževala razprav. Navzoč je bil med drugimi tudi premil. gosp. spljetski biskup Nakić, pomožni škof mil. gosp. V. Palunko i. dr. Med odličnimi svetnimi udeležniki smo pozdravili g. nadzornika Markovića.

Za predsednika pri zborovanju je bil soglasno izbran zagrebški profesor dr. Iv. pl. Jambreković, za podpredsednika profesor dr. G. Pečjak iz Ljubljane, ter D. Niko Ribičić. Kot govornik je prvi nastopil dr. Jambreković, ki je umno in lepo obdelal témo „Sv. Ivan Hrisostom kao pedagog.“

Izvajal je sledeče misli:

Ob petnajststoletnici sv. Janeza Zlatousta je pač primerno, da se kot pedagogi oziramo na tega duševnega velikana, ki je bil ljubljenec tedanjega krščanskega ljudstva, ki je še vedno občudovan govornik, ekseget ter pedagog vzhoda in zahoda, ki je nedosegljiv učitelj sodobnikom in potomcem. — Razmere v katerih je živel Zlatoust, so bile podobne našim razmeram. Poganski, manihejski nauki so krščanstvu mnogo škodili. Krivoverci so širili čarovne spise in knjige, cvetelo je praznoverje. V Antiohiji je bilo po eni strani mnogo bogatinov, ki so živeli v razkošju, po drugi strani pa

je siromaštvo razvnelo srd proletarcev proti kapitalistom. Vzgoja mladine ni bila v pravih rokah, starši se za deco dostikrat niso brigali, izročali so jo drugim, ki niso bili pravi vzgojitelji . . .

Sv. Janez Zlatousti je spisal kratko pedagogiko ter v nji naštel načela, po katerih naj starši vzgajajo otroke. Podal je nasvete, kako vzgojno delovati na posamezna čutila, na jezik, oči ušesa itd. Krizostom uči tudi kako pripovedovati mladini zgodbe sv. pisma, da se z njimi doseže pravi, vzgojni namen. Zanimivo pri tem je zlasti dejstvo, da vpoštevata načela psihološke metode.

Lepa navodila daje Krizostom tudi z ozirom na zatiranje strasti, jeze, srditosti; nadalje, kako dete ohraniti v čistosti.

Ako svet čez 1500 let proslavlja tega svetega moža, ima vzroka dovolj. Katehetje naj ne pozabijo, vglobiti se poglobljeje v življenje in delovanje velikega pedagoga, ki je obenem tudi vzgled molitve in pobožnosti, ki ni nikdar propovedoval, učil, česar bi sam ne bil izpolnjeval.

Predavanje g. Kazimira Fulgosi ni bilo toli zanimivo, ker je bilo omejeno le na suhe podatke o šolstvu. Čuli smo zgodovino šolstva v Dalmaciji in Istri, ki potrjuje staro resnico, da so i tam bili duhovniki prvi, kateri so izpočetka privatno poučevali deco, pozneje pa ustanavljali šole. Tudi danes še marsikje primanjkuje šol, zato se je na dolgo debatiralo, kako priti do šol tam, kjer jih še ni, oziroma, kako podpirati šolske družbe.

Podobno je bilo poročilo dr. Stjep. Čukaca, ki se je bolj omejil na katehetske prilike na Hrvaškem in v Slavoniji. Ocenil je knjige, ki jih rabijo veroučitelji, označil njih pomanjkljivosti, pojasnil razmere ozir službe božje i. dr.

Bolje je razumel nalogo svojo spiritual in katehet Ignacij Nadrah, ki je imel naslikati katehetske zadeve v slovenskih deželah. Predavanje je bilo res zanimivo, obenem pa tudi praktično in tako prikrojeno, da je bilo enako pomembno in koristno za vse udeležence. Referat bomo priobčili v celoti. Objavljen bude tudi v knjigi,

ki izide okrog Božiča v Zagrebu in bo obsegala poročilo vseh referentov tudi onih gg., ki niso bili došli. (Nekaj poročevalcev namreč ni moglo priti, iz katerih vzrokov, — nam ni znano!)

G. Nadrah je pokazal vrline slovenskega šolstva, v kolikor se tiče katehetov, pa tudi boleznin in zdravila, s katerimi bi se dalo popraviti, kar je bolnega. Spremljal je kateheta iz semenišča v šolo. Semenišče ima nalogo, da izobrazijo mlade kandidate teoretično in praktično. Teorija bi se smela preiti, praktična pot nikdar ne. Želeti bi bilo, da bi se s katehetsko izobrazbo pričelo že v prvem letniku. V Avstriji je, kolikor znano, le eno semenišče, in sicer v Brnu, kjer se teologi v vseh štirih letnikih izobrazujejo za dobre katehete. Pri nas naj bi se uvedle vsaj hospitacije in vadnice. Profesor za katehetsko stroko naj bi bil vedno praktično izobražen katehet. Precej dobro je poskrbljeno v Celovcu, kjer imajo bogoslovci razmerno dosti praktičnih nastopov. V Ljubljani se za praktično izobrazbo ne stori zadosti, še manj v Mariboru.

Glede šolskih knjig je omenjal gospod referent, naj bi se spisovanje poverilo takim katehetom, ki so res strokovnjaki, temeljito naobraženi i stvarno i jezikovno i praktično. Pred natisom naj bi se dal rokopis v presojo katehetskemu društvu.

Poudarjala se je važnost katehetskih razstav, ki naj se prirejajo pri vseh katehetskih tečajih. Ljubljanska razstava katehetskih učil je več koristila, kot katerikoli sestanek.

Sodobni učni načrti naši so nedostatni, zato se prirejajo novi, ki so potrebni zlasti še za začetnike; prikrojiti se morajo seveda po vsakojakih razmerah ter ozirati na čas, kraj, na posebnosti otrok, i. dr. Vsak katehet bi moral zato za svojo šolo izdelati posebni načrt ter vanj sprejeti to, kar mora in more zmagati.

Tudi o nadzornikih so bile izpregovorjene besede, ki naj bi našle odmev na pristojnem mestu. Cerkveni nadzorniki imajo dvojno nalogo: Skrbeti, da veroučitelji vestno izvršujejo svojo dolžnost, ter poučili jih, katerih napak naj se varujejo. Dobri nadzorniki bodo le tisti, ki imajo bogato skušnjo vseh šol

in ki so teoretično vrlo naobraženi. Mōž, ki bi bili za vse sposobni, je seveda težko dobiti; zato naj bi bil v vsakem dekanatu nadzornik tisti duhovnik, ki se najbolj odlikuje kot katehet.

V poročilu je g. referent opisal tudi zgodovino slov. katehet. društva in „Slovenskega učitelja“. „Društvo slovenskih katehetov“ se še ne upošteva tako, kakor bi bilo želeti. Vzroki: Preobilno delo, ki ga imajo naši duhovniki po raznih društvih, v cerkvi in drugod. — V vsaki slovenski škofiji naj bi se osnovala podružnice katehetskega društva. V ljubljanski škofiji mnogo pripomorejo za razvoj kateheze mesečne konference duhovnikov „Sodalitatis ss. Cordis Jesu“, ki so vpeljane po posameznih dekanijah.

Nadalje smo čuli poročilo o šolarski službi božji, o prejemanju sv. zakramentov, o šolskem molitveniku in njega pomenu, o plači ljudskošolskih katehetov na Kranjskem, ki je poniževalna za inteligentnega človeka stoliko naobrazbo, ter sramotna za trud in napor, ki ga ima definitivni katehet v ljudski šoli.

Razmerje med učiteljem in katehetom ni tako, kot bi moralo biti. Učiteljstvo je povečem še v nasprotnem taboru, ali pa omahljivo; ali dobro in zavedno ljudstvo slovensko jim je napoti, da ne morejo in se ne upajo izvajati protiljudskih načel, kakor bi radi. Znatno število je pa tudi odločnih učiteljic in učiteljev, ki so zbrani v „Slomškovi zvezi“. Ta zveza stoji na krščanskem temelju; učiteljstvo v njej zbrano ima namen in voljo, poučevati in vzgajati krščansko, delovati složno z ljudstvom in duhovščino, skrbeti za prosep šolstva in poganjati se stanovske interese.

Izdale naj bi se cerkvene in državne določbe o katehetu in o veronauku, da bi se že bogoslovci mogli natančno poučiti o svojih dolžnostih, pa tudi pravicah. Nevednost je dostikrat kriva, da se začno praske med učiteljem in katehetom.

Gospod govornik je radi pičlega časa marsikaj krajšal; kljub temu pa je predavanju sledilo dolgotrajno in prisrčno odobravanje in priznanje.

Drugi dan.

Znani zagovornik in branitelj psihološke metode prof. dr. J. Heffler iz Zagreba je tudi pri tem zborovanju poljudno, pa prepričevalno razložil temelje psihološke metode. S to metodo vzbudi katehet zanimanje pri učencih. Merodajna naj bo povsod, dasi ni neobhodno potrebno, da bi se porabljala v celoti in v vseh stopinjah. Kadar se pride po kratki poti do cilja, bi bilo nespametno korakati po dolgem ovinku, to bi se reklo sol v morje nositi. — Zgledi, ki se uporabljajo pri psihološki metodi, naj bodo jedrnat, zanimivi in tako izbrani, da res služijo za pojasnilo abstraktne resnice, da v konkretni obliki pokažejo otrokom to, kar jim je neumljivo v abstraktni formi; zato ne bi bilo pametno in prav, ako bi zgledi bili prikrojeni le za zabavo otrokom. — Z otrokom je treba konkretno govoriti o stvari, ki je ne vidi; to se doseže potom psihološke metode. Tako je delal tudi božji Učenik Jezus sam. N. pr. na vprašanje „Kdo je naš bližnji?“ ni vzel knjige v roke ter bral definicije, ampak povedal je povest o „Usmiljenem Samarijanu“. Prvi katehet nas torej uči — ne čitati, ampak pripovedovati, in sicer zanimivo, očitvidno pripovedovati. Živahnemu predavanju je sledila živahna pohvala. Diskusija se ni vršila, ker se je skrbelo, da se je izvršil spored. Nekdo je opozarjal na dalmatinski škofijski list „List biskupije 1897“, v katerem se priporoča katehetom ista pot, ki je slična s psihološko metodo. Hotel je s tem zavriniti Nemce, ki si prilastujejo patent za psihološko metodo, ter so jo krstili za „monakovsko metodo“. Prav dobro je nato pripomnil tudi predavatelj sam rekoč: Nova (?) metoda ni monakovska, ne hrvaška, ne nemška, ampak „psihološka“, kajti otrok nima ne nemške, ne hrvaške duše, ampak ima dušo „psihe“, odtod psihološka metoda.

Zagrebski katehet E. Kornfeind je obdelal snov, ki je bolj namenjena srednješolskim katehetom. Prevzel in rešil je nalogo, ki se glasi: „Problemi profanih disciplin kod vjeronauka.“

Nasprotniki porabijo vsak predmet in vsako priliko, da izpodkopujejo ve-

ljavo sv. cerkve, da jemljejo dobro ime in avtoriteto njenim zastopnikom, da vcepijo verni mladini dvome. Iz dvomov pa pelje pot največkrat v indiferentizem in v brezverstvo. Koliko je zgodovinskih laži, ki jih propagirajo laži-znanstveniki v tej ali drugi obliki med mladež, pa jo odtujujejo cerkvi ter ji pristudijo to, kar ji je bilo poprej v čislih. Kaj pa veroučitelj?

Cel mož in čuvaj mora biti, vsestransko izobražen, zraven pa tudi zdravnik, ki pokaže gojencem nevarne bacile, ki nasvetuje primerna zdravila, pa z aparatom globoke znanosti razkroji pred učenci razne bacile in gnezdišča zmot, laži in prevar. Nikakor torej ne zadostuje, da katehet obdela in razloži zgolj učno snov, ki je ravno na vrsti? dotakne naj se vseh vprašanj, ki so z njo v zvezi, posega naj zdaj v naravoslovje, zdaj v fiziko, pa zopet v zgodovino ter naj modro in spretno razprši navidezne megle, navidezne dvome, ali ugovore, ki jih silijo laži-znanstveniki med verske resnice in profane nauke. Zdravnik mora spoznati in upoštevati vse pojave in vse okoliščine, da napravi pravo diagnozo pri svojem pacientu. Tak zdravnik naj bo tudi katehet zlasti, če ima vzgajati take učence, ki pridejo bolj ali manj v dotiko z okuženimi, slabovernimi ali brezvernimi osebam. Naj se nikdo ne izgovarja z učnim načrtom: po načrtu je potrebno učiti, toda isti se mora večkrat regulirati in modulirati, ako zahteva sila ali dušna bolezen in nevarnost, ki preti nezkušeni mladini. Učni načrt je okostje, ki se nanj obesi več ali manj mesa, kakor nanese potreba. Kdo bi se ne smejal kmetu, ki bi govoril: Letos bomo samo orali, drugo leto pa samo sejali, tretje pa samo želi! Tako smešen bi bil tudi katehet, ki bi se hotel omejiti eno leto izključno samo na eno stvar in bi se ne oziral na časovne potrebe in potrebe svojih gojencev.

Mladino treba oborožiti s krepko duševno hrano. To uvidevajo dandanes poštenu mladeniči sami. Tako n. pr. so katoliški dijaki, zbrani pri sestanku v Zagrebu dne 25. in 26. julija samostojno stavili resolucijo na katehete, v kateri prosijo, naj bi poskrbeli za temeljito

izobrazbo dijakov zlasti v času primernih verskih vprašanjih. — Predavanje je bilo sprejeto z odkritim odobravanjem.

Dalmatinec Spasice Fabris je sestavil celo kopico malih opazk in opominov, ki veljajo najprvo mladim katehetom, pa jih tudi stareji ne smejo prezreti. Povedal ni sicer nič novega, vendar nas je opozoril na to in ono, kar človek v hitrici tako lahko prezre, opusti, ali pa stori, kar ni dovoljeno. Govornik je med drugim razpravljal n. pr.: Kaj je soditi o palici v šoli, kako si priboriti in ohraniti disciplino, kaj premore prava, nepristranska ljubezen do otrok, kako potrebno je spoznavanje gojencev.

Poleg navodil, kako naj skrbi katehet za lepo vedenje otrok v šoli, izven šole, v cerkvi, smo čuli še razne nasvete: Kako naj se katehet pripravlja za vsako uro da naj bo naročen vsaj na en strokovni list, da naj se udeležuje katehetskih sestankov i. dr. (Uredniku in tajniku „D. S. K.“ so zadnji opomini posebno ugajali.)

Prevažna je bila tudi sicer malenkostna, a dostikrat malo uvaževana opomnja, naj katehete otrokom razlože tudi manj znane in neumevne izraze. Mladina razpolaga namreč s silo majhno copia verborum, neznane so ji besede, ki so sicer v rabi pri količkaj izobraženih ljudeh.

„Repetitio est mater studiorum“, nato naj nihče ne pozabi. Otrokom naj se priporoča, da doma pripovedujejo, kar so se učili v šoli. Koristilo bo otrokom in domačim.

Pri točki „Eventualia“ je predsednik Jambreković naznanil, da je hrvatsko katol. učiteljstvo, zbrano na sestanku v Zagrebu poslalo katehetskemu zboru brzoglavni pozdrav, kar so navzoči sprejeli z vidnim veseljem. Dodal je tudi nekoliko pojasnil o hrvatskem katehetskem društvu, ki le počasi napreduje. Ni pravega zanimanja, dasi bi moral biti vsak župnik, vsak duhovnik v prvi vrsti katehet. Dalmatinski katehete so nato osnovali svoj lastni odbor, ki bo ostal v zvezi z osrednjim odborom v Zagrebu. Na željo nekaterih hrvatskih katehetov iz Dalmacije, ki slovenščino težje ume-

vajo, je predsednik raztolmačil na kratko vsebino Nadrahovega predavanja.

Ob sklepu je z gorkimi in ljubeznivimi besedami bodril in navduševal zborovalce za delo v blagor mladini in razcvet katoliške cerkve; izražal je tudi željo, naj bi se prihodnji zbor slovenskohrvatskih katehetov vršil v Ljubljani, kar se je sprejelo s ploskanjem.

Dobre volje in veselega srca smo se razšli na vse vetrove, ko nam je poprej še mil. g. biskup Nakić podelil sveti bogoslov, Č.

Družba, oziroma bratovščina za verski pouk. O priliki II. sinode za ljubljansko škofijo se je spravila v razgovor in v tir tudi zgoraj omenjena ustanova papeža Pija IX., ki je po marsikaterih škofijah že vpeljana in plodonosno deluje. Tudi v naši škofiji je veliko takih župnij, ki so sila razsežne in hribovite; ljudje pri najboljši volji ne morejo prihajati k nedeljskemu popoldanskemu nauku v cerkev. Ako se uvede ta bratovščina, ki dovoljuje, da se snujejo krožki, v katerih bi kot učitelji in učiteljice drugih manj naobraženih župljanov, osobito odraščajoče mladine, — nastopili pošteni lajiki, bi se s tem mnogo pripomoglo za napredek v najpotrebnejši znanosti: v krščanski nauku, obenem pa tudi za napredek v krščanskem življenju.

Veseli pojav s Koroške. Tudi koroški slovenski duhovniki so se jeli zanimati za katehetsko stvar. Že lani dne 3. aprila so ustanovili lastno »Slovensko katehetsko društvo za Koroško«. Po pravilih je društvo namenjeno za celo Koroško, vendar pa je zdaj omejeno še samo na Rož (Rožno dolino).

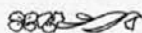
Poleg ustanovnega in letošnjega občnega zbora je društvo imelo sedem sestankov z devetimi predavanji in en praktični nastop o kesu s šolarji II. razreda na slovenski trirazrednici v Št. Jakobu. Članov ima društvo točasno 24.

Društvo ni imelo odposlanca pri splitskem tečaju, a vrli predsednik č. g. župnik Matej Ražun, ki je bil zadržan radi zgradbe »Narodne šole«, je odgovoril med drugim: »Če se bo društvo raztegnilo po vsej Koroški, bomo že bolj pogumni; sedaj pa imamo v vsakem oziru dovolj vzroka, da smo skromni. (Hvala Bogu, da je začetek storjen, mora iti! Op. ured.) Rad bi bil z vami kot katehet in narodnjak, ker me veseli vsak napredek na katehetskem polju; veseli me pa tudi vsaka stopinja k tesnejšemu združenju Slovencev in Slovanov sploh.«

(Prosimo, da bi nam poročali večkrat o katehetskem gibanju na Koroškem. Urednik.)

O stanju verskega pouka na Ogrskem je pisal profesor dr. Pokorny v strokovnem listu »Katholikus Nevelés« (Katoliška vzgoja). Ko govori, da imajo veroučitelji splošno dobro voljo, da se mnogo trudijo v šoli, — pa pristavlja, da uspeh ni vselej dovoljen, vsaj sorazmeren ne s trudom in prizadevanjem. Kot vzrok navaja tudi pomanjkljivo vzgojo teologov v bogoslovnem učilišču. Potrebno bi bilo, pravi pisatelj, da bi se katehetika vpeljala v semeniščih kot samostojen predmet, ter da bi se posebno uvaževala prava metoda. Profesor, ki bi o tem predaval, bi moral biti sam izboren katehet. Neobhodno potrebno je, da se uvedejo praktični nastopi in vaje bogoslovcev v šoli. (Tega manjka tudi pri nas, kar smo že opetovano omenjali.) Dr. Pokorny se tudi pritožuje, da marsikje — na Ogrskem — učitelji poučujejo krščanski nauk, da nedostajajo dobrih katehez, vzorcev in donazoril.

Navedli smo vsebino dr. Pokornyjevega spisa, ker kaže, da se imajo katehetie na Ogrskem boriti z istimi nedostatkami, kakor pri nas. V toliko so pač na boljšem, da imajo nov, dosti pripraven in umljiv katekizem, ki jim vsaj nekoliko olajšuje naporno delo v šoli.

Zgledi, uporabni pri katehezi.

Pogumna gospa. (Kako treba spoznavati vero pred svetom.) Msgr. Ségur našteva v knjigi »Meine Mutter« nekaj prav lepih potez o stari materi, ki je bila zgled katoliške žene.

Bila je žena generala Rostopchina, prvega ruskega ministra pri carju Pavlu I. Vzgojena je bila sicer v razkolni veri, a prestopila brez strahu pred posledicami, ki bi jo bile lahko zadele, v

katoliško cerkev leta 1808. Stara je bila takrat 33 let. Vsak dan je potem hodila k sveti maši, pristopala skoraj vedno obenem tudi k sv. obhajilu, opravljala je redno zjutraj in zvečer obilne pobožnosti, skrbela je tudi vestno za svoje otroke. Milosrčnost njena do revežev je bila občeznana, zase pa je bila sila skromna, oblačila se je čisto priprosto.

V Moskvi, kjer je bivala, sta bili takrat dve katoliški cerkvici, ki sta pa bili precej oddaljeni od grofovega stanovanja. Kljub temu je hodila gospa vsak dan v cerkev »St. Louis Français«.

Nekega dne jo obišče neznan gospod, ki se je predstavil s skoraj prisiljeno vladnostjo ter rekel: »Gospa grofinja! Devolite, da vas opozorim z ozirom na to, ker hodite vsak dan v St. Louis des Français, da utegnete imeti neljube neprilike. Če bi cesarski namestnik zato izvedel, bi gotovo izvajal posledice.«

»Gospod, prosim vas, nikar ne imejte skrbi radi mojih verskih zadev«, pravi začudeno gospa, »vem prav dobro, kaj delam.« Več ni govorila, znamenje, da je mož opravil.

Drugi dan že pride policijski uradnik, ki je v imenu cesarskega namestnika spročal: »Gospa, bodite prav previdni! Če bi še naprej tako očitno spoznavali, da ste katoličanka, potem bi bil carjev namestnik prisiljen, da obvesti o tem vladarja samega.«

Car Nikolaj ni poznal šale in ni imel dosti ozirav, če je šlo za katoličane.

Brez bojzljivosti je zavrnila grofinja: »Dragi gospod! Bodite tako prijazni in povejte namestniku, naj se ne trudi radi mene, da bi pisal carju; jaz sama bom to storila še danes.«

Pismo, ki ga je grofinja pisala, slove:

»Premilostni gospod! Namestnik v Moskvi mi preti, da bo obvestil Vaše veličanstvo o dejstvu, da sem katoliške vere in da vzbujam pozornost, ker se peljem vsak dan v katoliško svetišče. Vaše veličanstvo je v moči, da me radi katoliškega prepričanja in življenja obsedi, ali pošlje v zapor. Nikdo, milostni gospod, pa me ne more ovirati, da bi ne čutila, da bi ne verovala, da bi ne žive-la tako, kakor sem prepričana in kakor mi velevala vest. Nikdo ni v stanju, da bi se odpovedala pravi veri in da bi se izneverila službi božji.

Premilostni gospod! Bodite oprezni! Še nekoliko let — in umrli bomo vsi,

kakor tudi Vaše veličanstvo, potem pa pride sodba!«

Pismo je prišlo v carjeve roke, toda grofinja ni nič več slišala o njem. Do smrti je hodila vsak dan v katoliško svetišče, nihče je ni motil več.

Ko bi vsi katoličani imeli enak pogum in bi se ne strašili morebitnega smešenja in zabavljanja, če izpolnjujejo svoje verske dolžnosti, potem bi kmalu utihnili vsi, ki si hočejo z zbadanjem utešiti nemirno, težko vest!

O sivi bradi. Zgodba je že stara, pa za naše čase vedno veljavna. Angleška kraljica Elizabeta, ki je njen oče Henrik VIII. na Angleškem vpeljal (v 16. stoletju) protestantsko krivo vero, je srečala nekoč na lovu priprostega kmetiča. Takoj se je jela z njim prijazno pogovarjati in ga je nagovarjala, naj se poprime nove vere. Z veliko pazljivostjo je mož poslušal, ko je kraljica govorila, zraven pa si je gladil svojo sivo brado. Ko je nehala in ga silila, rekoč: »Odlodite se torej in pristopite k nam!«, je odgovoril kmetič: »Kako bi mogel pristopiti k veri, ki še toliko ni stara, kot je moja siva brada!«

Točen odgovor! Prava cerkev Kristusova traja od Jezusovih časov sem, to vedo že otroci v šoli.

Sodba brezbožneža o nauku svete cerkve. Diderot je bil svobodomislec prve vrste in ni ga bilo človeka, ki bi tako satansko sovražil katoliško cerkev, kot on. To sovraštvu dovolj odseva iz besedi, ki jih je izustil: »Želim, da bi mogel zadnjega kralja zadaviti s črevesem zadnjega duhovnika«. Vendar je ta mož sila visoko cenil katoliško vero, da si zoper svojo voljo.

Nekoč pride k njemu eden izmed prijateljev. Stopil je v sobo, ne da bi se bil poprej prijavil. Kaj zagleda? Diderot je sedel s svojo hčerko pri mizi ter je ponavljal z njo k a t e k i z e m. Ko je hčerka povedala na pamet, kar se je naučila, se je odstranila. Diderot pa se je smejal, ker je bil njegov prijatelj tako presenečen; začne mu torej pojasnjevati tako-le: »Ali bi mogel dobiti kako boljšo podlogo za vzgojo svoje hčerke, če hočem, da bo postala nekoč poučena, ubogljiva, vestna gospa, pa poštena mati? Ali dobiš kje npravstvene nauke, ki bi bili toli veljavni, kot so nauki katoliške vere in ki bi imeli izdatnejše nagibe, nego nauki katoliške cerkve.« — Tako brezverec Diderot.

Šolske vesti.

Osebnе vesti. Ravnatelj celjske gimnazije gosp. Klemen Proft je imenovan vladnim svetnikom. — V VII. činovni razred sta pomaknjena profesorja gg. dr. Janko Bezjak in Alojzij Virbnik. — Ministrstvo za javna dela je imenovalo ravnatelja umetno-obrtnе šole v Ljubljani, gosp. Ivana Šubica, za ravnatelja državnih obrtnih šol v VII. činovnem razredu ad personam. — V IX. činovni razred so pomaknjeni na ženskem učiteljišču v Gorici vadniški učitelji: gg. Anton Dukič, Adol Komac, okr. šolski nadzornik Andrej Lašič ter vadniške učiteljice: gdčne Luiza Baubela, Amalija Sirk in gospa Zofija Traven-Hanel. — Za pravega realčnega učitelja v Idriji je imenovan gosp. Kajetan Stranetzky. — V IX. činovni razred sta pomaknjena vodniški učitelj gosp. Jožef Šijanec in učitelj godbe gosp. Emerik Beran na mariborskem moškem učiteljišču. — Profesor na državni gimnaziji v Kranju gosp. Evgen Jarc je imenovan za I. drž. gimnazijo v Ljubljani. — Za prave učitelje na srednjih šolah so imenovani suplenti: gosp. dr. Simon Dolar na drž. gimnaziji v Kranju; g. Ivan Hille na nemški drž. gimnaziji v Ljubljani; g. Štefan Podboj na drž. gimnaziji v Celovcu; gosp. Maks Sever na držav. gimnaziji v Rudolfovem; gosp. Anton Sušnik na drž. gimnaziji v Kranju.

Smrtna kosa. Umrl je dne 6. julija t. l. v Muti na Koroškem gosp. dr. Fr. Peršinka, c. kr. deželni šolski nadzornik iz Trsta. — Dne 31. julija t. l. je v Trstu umrl gosp. Janez Jesenko, c. kr. šolski svetnik, gimnazijski profesor v pok. in slovenski pisatelj. Napisal je več šolskih knjig zemljepisne in zgodovinske vsebine. — Dne 1. avgusta t. l. je umrl v Gorici gosp. Ivan Jakobovski, profesor v pok., star. 69 let. — V Radgoni je umrl vpokojeni nadučitelj g. Franc Jurko, star 75 let. — Dne 22. julija je umrla v Ljubljani gospodična Ivanka Zorec, učiteljica in voditeljica v Hotiču pri Litiji. — Dne 5. avgusta t. l. je umrl v Mokronogu pred kratkim vpokojeni nadučitelj g. Ludovik Fetič-Frankheim. Rojen je bil v Ljubljani l. 1863. Leta 1883. je napravil maturo in njegovi sošolci so ravno dva dni pred njegovo smrtjo obhajali v Ljub-

ljani petindvajsetletnico, kar so zapustili učiteljišče in nastopili težavni učiteljski stan. — Dne 25. julija t. l. je umrl gosp. Jakob Cepuder, nadučitelj v Hrušici, star 56 let. — Dne 9. avgusta t. l. se je ustrelil v Dolenjem Logatcu gosp. Albin Virant, učitelj v Istri. — Dne 14. avgusta t. l. je umrl v Ljubljani v deželni bolnici g. Ludovik Kranjec, učitelj v Lozicali.

† **Leopold Abram.** Neizprosna smrt je posegla s svojo koščeno roko v vrsto krščanko-mislečih učiteljev na Goriškem ter iztrgala iz nje vrlega moža, vzornega učitelja g. Leopolda Abrama. Rajni se je rodil v Idriji, dne 11. novembra 1840, ter je tam tudi obiskoval učiteljsko pripravnico v letih 1856 do 1858. Služboval je v Sodražici, v Loškem potoku, v Nemškem Logu, v ^Wostelu, v Kostanjevici in v Senožečah. Kot vpokojeni nadučitelj se je preselil v Gorico, kjer je prevzel vodstvo »Šolskega doma«. Minole počitnice se je podal s svojo soprogo v Čermošnjice na Dolenjsko, da bi se tam pri svoji omoženi hčeri odpočil; toda dne 15. avgusta ga je nenadno pobrala ljuta smrt. Zelo bomo pogrešali delavnega moža, ki je vedno mladeniško navdušen stal v naših vrstah, dasi je bil že v letih. »Društvu krščansko mislečih učiteljev« je bil podpredsednik, v »Slov. kršč. soc. zvezi« je bil odbornik. Veselil ga je vsak napredek krščanske stvari, bolelo pa ga je delovanje liberalnega učiteljstva, ki noče več vzgajati mladine v krščanskem duhu, temveč jo vodi s protiversko vzgojo naravnost v pogubo. Da bi nam Bog poslal mnogo takih mož-učiteljev, kakor je bil rajni Abram, ki naj za delovanje prejme večno plačilo!

Odlikovanje. C. kr. okr. šolski nadzornik, gosp. Ivan Thuma, v Postojni, je dobil naslov ravnatelja. Vrlemu in za služnemu šolniku naše najiskrenejše častitke!

Za učitelje na obrtno-nadaljevalnih šolah je c. kr. deželna vlada potrdila: na obrtno-nadaljevalni šoli v Kranju g. učitelja Alojzija Novaka, na obrtno-nadaljevalni šoli v Idriji gosp. c. kr. ravnatelja Alojzija Novaka ter gg. c. kr. učitelje Josipa Novaka, Avgušтина Šabeca in Rafaela Gostiša.

Metelkove ustanove so dobili gg.: Edvard Markovšek, učitelj v Ljubnem.

Konrad Barle, učitelj v Metliki, Ivan Garvas, nadučitelj v Fara-vasi, Mihael Kabaj, nadučitelj v Begunjah pri Cerknici, Ivan Kiferle, nadučitelj v Preski in Aleksander Lunaček, nadučitelj v Št. Rupertu. — Denarne premije bivšega vrtnarskega društva so dobili gg.: Ivan Kocijančič, nadučitelj v Brušiči vasi, Janko Žirovnik, nadučitelj v Št. Vidu nad Ljubljano in Martin Humek, nadučitelj v Boh. Bistrici.

Razširjene šole. Šola na Viču se razširi v petrazrednico z dvema paralelkama; dvorazrednica v Poljanah nad Škefjo Loko se razširi v trirazrednico.

Priznanje za gojitev cerkvene glasbe. Naučni minister je dovolil nadučitelju gosp. Karolu Benediku na Brezovici in učiteljici gospe Ivani Zupanec v Fara-Vasi remuneraciji za posebno gojitev cerkvene glasbe.

Državno podporo za obrtno-nadaljevalne šole na Kranjskem za leto 1908 je deželna vlada razdelila, kakor sledi: Ljubljana 3000 K, Krško 570 K, Idrija 600 K, Kranj 800 K, Metlika 640 K, Tržič 620 K, Radovljica 660 K, Ribnica 600 K, Rudolfovo 710 K, Kamnik 620 K, Smartno pri Litiji 650 K, Št. Vid pri Ljubljani 800 K, Toplice-Zagorje 780 K, Bled 750 kron, Cerknica 400 K.

V merkanilni tečaj za učitelje obrtno-nadaljevalnih šol, ki se bo vršil od 15. septembra do 1. oktobra t. l., so sprejeti sledeči učitelji in nadučitelji: Kranjsko: Franc Gärtner, Ljubljana, Franc Ivanc, Kranj, Rudolf Kumr, Cerknica, Anton Likozar, Rakovnik, Karol Mahkota, Tržič, Viktor Mihelič, Idrija, Rudolf Pleskovič, Idrija, Jakob Pretnar, Ljubljana, Franc Rant, Radeče pri Zidanem mostu, Ivan Stepišnik, Toplice-Zagorje, Emil Tomšič, Smartno pri Litiji, Vincenc Zaletel, Postojna. — Goriško: Maks Kuntik, Solkan, Pavel Medič, Gabrovica, Avgust Tance, Nabrežina, Alojzij Urbančič, Miren, Rudolf Vižintin, Renče. — Štajersko: Josip Korban, Gornji grad, Franc Pristovšek, Zalec.

Počitniškega tečaja za nadaljno izobrazbo ljudskošolskih učiteljev v modernem risanju so se od 20. avgusta do 10. septembra t. l. na c. kr. učiteljsku v Ljubljani udeležili gg. in gđč.: Kranjsko: Ivan Arnšek, učitelj v Leskovcu, Ivan Krenn, učitelj v Kočevju, Josip Lampe, učitelj v Ovsišču, Josip

Korošec, nadučitelj v Mošnjah, Rudolf Dostal, učitelj na gluho-nemnici v Ljubljani, Marija Perhavec, učiteljica v Leskovcu, Marija Novak, učiteljica v Polhovem gradu, Pavla Buhin Josipina Krapš, c. kr. učiteljica v Idriji, Marija Ažman, učiteljica v Št. Petru pri Novem mestu, E. Schmidtmayer, pom. učiteljica v Ljubljani; izven Kranjske je bilo pet učiteljev.

Natečaj za učiteljske službe. Ker smo meseca julija priredili hkrati tudi številko avgustovo, smo tačas objavljali razpisane učiteljske službe v »Slovenec«. Nadalje so razpisane še sledeče službe: Na enorazrednici v Krašnji je stalno oddati učiteljsko in voditeljsko službo z zakenitimi prejemki in naturalnim stanovanjem. Prošnje do 25. sept. c. kr. okr. šolskem svetu v Kamniku. — V Dolenji vasi pri Ribnici je razpisano eno učno mesto na ondotni štirirazrednici. Čas za vlaganje prošnje c. kr. okr. šol. svetu v Kočevju do 3. oktobra. — Na dvorazrednici v Fara-vasi se razpisuje v stalno nameščeno nadučiteljsko mesto s postavnimi prejemki. Prošnje naj se službenim potom predlože c. kr. okr. šolskemu svetu v Kočevju do 4. oktobra.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim spričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za šolsko službo.

Učiteljske izpremembe. (Kranjsko): Za nadučitelja v Sp. Zemonu je imenovan gosp. Janez Sviligoj. Definitivno so nastavljeni: gospodična Amalija Trampuš v Spod. Zemonu, gđč. Klotilda Kunasz v Suhorju, gosp. Anton Knap v Vrabčah, gđč. Antonija Albreht v Tunjicah, gđč. Pavla Potočnik v Komendi, gđč. Marija Habe v Brusnicah, gosp. Fr. Karmel na Šenturški gori. Nadučitelj v Št. Petru pri Novem mestu je postal gosp. Fr. Mlakar. Nastavljeni so: gđč. Štefanija Kokalj v Gorenjem Logatcu, gđč. Frančiška Valenčič v Starem trgu pri Ložu, gđč. Josipina Verce v Vavti vasi. Učitelj gosp. Rajmund Mežar je prestavljen v Sodražico. Prestavi se nadučitelj Silvester v Črnem vrhu. Reaktivirana je učiteljica gđč. Ludovika Tschretnik in nastavljena na Colu. Učiteljica gđč. Frančiška Mikec je iz Dragatša prestavljena v Žužemberk. Provizorični učitelj v Šmihelu pri Novem mestu gosp. Rudolf Knez je postal pro-

vizorični učitelj - voditelj v Mehovem. Suplent gosp. Josip Rom je imenovan za provizoričnega učitelja na deški šoli v Kočevju, gosp. Karol Blažič s Cola za provizoričnega učitelja v Erzelju. Za učitelja v Ložah pride gosp. Ivan Mercina s Slapa, na Dobravo pri Kropi gosp. Ivan Žagar. Za nadučitelja v Kropi je imenovan gosp. Jožef Pleničar, učitelj istotam. Za učitelja v Polšnik pride gosp. Alojzij Lilija iz Št. Lamberta, za nadučitelja v Belo cerkev g. Fran Zagorc iz Št. Jerneja. Na Jesenice pride gosp. Egidij Schiffrer z Mirne in gosp. Leon Pibovec iz Javorja. Za nadučitelja v Dolenji vasi pri Ribnici je imenovan gosp. Jožef Zupančič, učitelj istotam. V Lienfeld pride gosp. Janez Pečar, v Št. Lambert gosp. Jožef Pečnik iz Svibna, na Polico gđ. Marija Levec. Na mestno deklško šolo v Ljubljani pride gđ. Ema Žerjav. Za nadučitelja v Trnju je imenovan gosp. Rajko Justin, za učiteljico ravnateljico gospa Marija Justin. Definitivno je nameščena gđ. Julijena Zalokar na Kopanju. Za nadučitelja v Hotedršici je imenovan g. Janez Garvas v Fara-vasi. V Metliki pride gđ. Gizela Tavčar iz Št. Jerneja. Pri Sv. Križu pri Kostanjevici je definitivno nameščena gđ. Karolina Lenček. V Polje pride gosp. Božidar Govekar, k Sv. Petru v Ljubljani gđ. Amalija Rott iz Krašnje. V Sori je nameščena gđ. Grebenc. V Boh. Belj se provizorično nastavi gosp. M. Arh, na Vojskem pa gđ. M. Kogej. Gosp. Fran Marinček, začasni učitelj v Krškem, je imenovan pomožnim učiteljem na II. mestni šoli v Ljubljani; gosp. Rudolf Poljanec, pom. učitelj na II. metni šoli, pride kot tak na I. mestno šolo v Ljubljani; izprašana učiteljska kandidata gg. Ivan Dimnik in Avgust Vašte sta dobila službi pom. učiteljev na III., oziroma II. mestni šoli v Ljubljani. Izprašana učiteljska kandidatinja gđ. Pavla Zavašnik je pripuščena k šolski praksi na Viču. Provizorična učiteljica gđ. Ana Elsner v Zagorju je imenovana za povizorično učiteljico v Šmartnem pri Litiji. Na ljudski šoli društva »Mladika« v Ljubljani se namesti izprašana seplentinja gđ. Cirila Pleško. Izprašani učiteljski kandidat gosp. Ivan Šraj je imenovan za provizoričnega učitelja v Šmihelu pri Novem mestu.

(Štajersko:) Stalna učiteljica pri Št. Janžu na Drav. polju gđ. Marija Loparnik je predstavljena v Polzelo. Za de-

finitivnega učitelja v Braslovčah je imenovan prov. okr. pomožni učitelj za laški okraj gosp. Ivan Pelhrak. Za ravnatelja meščanske šole v Radgoni je imenovan meščanski učitelj v Celju gosp. K. Freyberger; na njegovo mesto v Celje pa pride gospod K. Lechner iz Radgene.

(Goriško:) Nameščeni so gospodje in gospodične: v Solkanu Franc Bajt in Ana Jug, v Ajdovščini Pavel Plesničar, v Ribenberku Urh Pavlica in Olga Furlani, v Bukovici Anton Musič in Zofija Plesničar, v Plavih Fran Turk, v Podgori Emil Zorn, v Črničah Franc Baša in I. Srebrnič, v Branici I. Benko, v Št. Tomažu Viktor Zgonik, v Gabrijah I. Drečnik, v Čepovanu Josip Berce, v Orhovljah Alojzij Lovrenčič, v Vogrskem Jadviga Strel, v Sv. Križu Gabrijele Mrevle, v Ložicah I. Gabrijelečič, v Lckvah I. Stepančič, v Vrtojbi I. Lasič, v Levpi-Zavrhu Josip Vodopivec, v Vitovljah I. Murovec, v Prvačini Ljudmila Krmac, v Štandrežu Vinko Bandelj, v Vedriani Pavel Toroš, v Zapotoku Josip Toroš, v Zaloščah Franc Golja.

(Tržaška okolica:) Za definitivne učitelje oziroma učiteljice so imenovani: g. Franjo Bratož za katinarsko šolo, gosp. Andrej Čok za rojansko, gđ. Amalija Martelanc za proseško - kontovelsko, gđ. Anica Švigel za bazovsko, gosp. Ernest Vodopivec za križko šolo. Gospa Marija Humplik je imenovana za podučiteljico na barkovljanski šoli. Premeščeni sta definitivni učiteljici gđ. Ida Posega s križke na rojansko in gđ. Ana Scheimer s proseško - kontovelske na barkovljansko šolo.

(Koroško:) Šolski vodja g. J. Kovarič v Žvabeku je imenovan za nadučitelja pri Sv. Primožu v Podjuni, za učitelja v Št. Juriju na Zili gosp. Adam Weber v Svečah. Prestavljen je učitelj gosp. Bogomir Schellander iz Delaha na Rudo.

Občni zbor Slomškove zveze. Lepo, častno in ponosno je zborovala letos „Slomškova zveza“ v Bohinju. Lepota dalekoznanega, slikovitega kraja kjer leži Bohinjska Bistrica, je privabila nepričakovano veliko število udeležencev, kar nas je navdajalo z nepopisnim veseljem. Toda krivico bi delali vrlim učiteljicam in učiteljem „Slomškove zveze“, če bi trdili, da jih je privabila v Bohinj le lepota kraja, kajti nikomur dozrajnih

članov ne moremo niti izdaleka odrekati navdušenosti za vzvišene vzore, ki jih hoče doseči Slomškova zveza. V tem smislu je pozdravil tudi predsednik, državni in deželni poslanec Jaklič številne zborovalce, ki se niso bali ne morebitnih nepravil ali insultacij, ne stroškov, temveč so radevolje posegli v neprenapolnjen žep, da so se mogli udeležiti zborovanja. Občni zbor je bil prav dobro obiskan, kajti bilo je navzočih do sto članov izmed učiteljstva. Dober vtis na verno ljudstvo je napravilo že dejstvo, da so se vsi udeležniki pred zborovanjem korporativno podali k službi božji, ki jo je opravil profesor dr. Gruden, in ki so pri nji veličastno popevali člani in članice „Slomškove zveze“. Tudi cerkveni govor dr. Grudna je bil umerjen v soglasju z namenom Slomškove zveze, kajti gospod govornik je razlagal zbranemu občinstvu važnost krščanske vzgoje, ki se zanjo trudijo današnji zborovalci, ki pa naj zanjo skrbe tudi krščanski starši.

Dnevni red občnega zbora se je izvršil v občno zadovoljnost. Ker je o tem objavil že „Slovenec“ daljše poročilo, se bomo v našem listu omejili le na posameznosti. Med govorniki, ki so pozdravljali zborovalce so bili sledeči gospodje: Nadučitelj Rustija, ki je pozdravljaj v imenu goriškega krščanskega učiteljstva, visokošolec Justin, kot zastopnik „Slov. dijaške zveze“, predsednik Jaklič, ki je izražal veselje, da se je učiteljstvu pridružilo tudi več profesorjev, ki z veseljem nasledujejo naše težnje in namene; hvaležno je omenjal gospod predsednik tudi to, da sta prišla na občni zbor dva zastopnika dež. šol. sveta, oziroma tudi zastopnik dežel. odbora.

Deželni odbornik dr. Lampe je pojasnil nato stališče slov. ljudske stranke napram učiteljstvu. Zastopniki te stranke so se zmerom zanimali za razvoj „Slomškove zveze“, ki naj zbere v svoje okrilje najboljše moči. Ta organizacija naj pokaže, kam se imajo obračati ljudski poslanci, kadar potrebujejo dobrih šolskih moči. Dežela je dolžna krščanskemu učiteljstvu dati, kar mu gre in sicer v polni meri. Izrazil je željo naj bi zveza napredovala ter rasla po solidarnosti in notranji organizaciji, in na pogumu; po-

gum nič ne stane, vendar je pogum tista stvar, ki vse premaga!

Poročilo tajnika g. Štruklja:

V podrobnosti in malenkosti se ne bodem spuščal; podati hočem svoje poročilo le v glavnih potezah opiraje se na glavne namene in smotre naše „Slomškove zveze“.

I. Namen „Slomškove zveze“ je pred vsem zbirati krščansko misleče učiteljstvo. Pretečeno upravno leto je naraslo število članov nad 160, vkljub temu, da so se Goričani odločili od nas in se organizirali v svojem društvu.

Poleg učiteljstva je v društvu več zastopnikov slovenske inteligence, duhovništva in profesorjev. To dejstvo nam je jasen dokaz, da isti niso nasprotni učiteljskim težnjam, ampak da hočejo učiteljstvo, dokler ostane krščansko v duhu in dejanju podpirati ter ostati z njim v lepi in složni vzajemnosti.

Povdarjati mi je na tem shodu zlasti to, da se je naše glasilo „Slovenski učitelj“ povzdignil po vsebini, in po obliki, kakor tudi po številu naročnikov. Politiko smo izključili iz lista in bode služil le pedagogiki, didaktiki, katehezi in metodiki ter bode obenem prinašal šolske in učiteljske vesti.

Tudi učiteljske službe so se začele na naše prizadevanje razpisavati v njem.

Naročati se smejo na list tudi šole, zato tem potom pozivljam kraj. šol. svete, da ga blagovole naročiti.

Ker je potrebno odgovarjati debelim „Tovariševim“ lažem in zavijanem, naprosili smo, da nam je na razpolago „Slovenec“. Za razna vzgojna predavanja na naših roditeljskih sestankih pa nam gotovo odstopi toliko prostora najbolj razširjeni list med slovenskim ljudstvom „Domoljub“.

Predavanje, ki bode objavljeno v „Domoljubu“, bode sigurnejše doseglo svoj namen, kakor če ga objavi „Domache ognjišče“, ki hoče rasti na stran karska pota.

Društvo naše je pa dolžno tudi zastopati materialne interese učiteljstva, zato smo storili v tem oziru sledeče korake:

1. Dne 15. oktobra 1907. je poslalo društvo na deželni odbor temeljito sestavljeno prošnjo, da bi se ustanovilo

v I. plačilnem razredu toliko mest „extra statum“, kolikor je učiteljjev, ki službujejo nad 40 let. Na ta način bi se avanzma nekoliko izboljšal. Deželni odbor nam je odgovoril, da bode našo vlogo odstopil deželnemu zboru, ki je edini za to kompetenten.

2. Dne 26. novembra 1907. je poslalo društvo drugo prošnjo na deželni odbor, ki naj bi pripravil načrt, po katerem naj bi se naše plače izjednačile plačam štirih zadnjih razredov državnih uradnikov.

3. Dne 16. majnika 1908. smo vložili prošnjo, da bi se dovolili obolemu učiteljskemu dve brezplačni sobi, ali rabo II. razreda proti pristojbini za III. razred v deželni bolnici. Dež. odbor nam je to prošnjo rešil tako, da sme obolelo učiteljsko rabiti II. razred proti pristojbini za III. razred.

4. Dne 19. junija t. l. je bila deputacija „Slomškove zveze“ pri dež. odboru, kjer je bila jako vljudno sprejeta; obljubila se je nam vsikdar moralna podpora in pa zavzemanje za naše člane, a ob ugodnem trenutku se lote tudi regulacije naših plač.

5. Povdarjati moram pa tudi, da je moralo društvo dajati raznim kraj. šol. svetom informacije in priporočila, in da je storilo svojo dolžnost z veseljem. Dejstvo, da se javnost zavzema za nas, nam daje pogum in veselje.

Mnogo malenkostnih internih zadev pa niti ne omenjam. pač pa to, da smo pristopili v „Katoliško učiteljsko zvezo“, ki šteje že blizu 8000 članov učiteljev in ima svoj sedež na Dunaju.

Dalje naj povem, da se je društvo oficijelno udeležilo pogreba prerano umrlega in velezaslužnega tovariša Primožiča, kojemu društvo na jesen odkrije spominek Udeležili smo se tudi slavlja slovenskih telovadcev v Škofji Loki, kakor tudi dijaškega zborovanja v Gorici.

Končno se moram še spominjati sestanka Slomškarjev z dne 9. junija t. l. na Grosupljem, ki ga lahko imenujem idilo v življenju Slomškarjev.

Preden končam svoje poročilo, izrekam željo, da bi se učiteljice in učitelji trudili ter delovali v šoli z vso vnemo, a tudi izven šole v raznih društvih, ker

le delo nas bode dvignilo moralno in materialno.

Končam z verzi umrlega Ketteja:

„Vzor biti drugim, to doseči
nam bodi vsikdar vzor največi.“

Gdčna. blagajničarka Apolonija Fatur je podala na to točen račun o denarnem stanju. Poudarja zlasti, da je krepko podprl blagajno profesor in č. kanonik A. Kržič, ki je daroval v ta namen 1162 K. V imenu zborovalcev in „Slomškove zveze“ se navzočemu blagemu gospodu darovalcu iskreno zahvaljuje.

Velevažno je bilo predavanje gdčne. učiteljice Vider, ki je v temeljitem in dobro premišljenem referatu podala svojim tovarišicam več praktično izvedljivih nasvetov, kako naj skrbe izven šole za nadaljno izobrazbo ženske mladine. Celoten referat objavljamo na drugem mestu Omenjamo samo, da so navzoči z dolgotrajnim odobravanjem priznali, da je gospodična zadela pravo struno.

V nekem oziru velezanimivo je bilo tudi predavanje našega marljivega in vrlo izobraženega g. nadučitelja J. Slapšaka. Obdelal je vprašanje, ki se pri nas o njem še ni toliko razmotrivalo, namreč: „V koliko je upravičena ženska emancipacija?“ Semintje pošteno osoljeno izvajanje, je izvabilo osobito pri nežnem spolu veliko smeha in zabave. Ker je vsebino tega govora objavil „Slovenec“, pristavimo tukaj le to, da je g. govornik svojo nalogo izvršil pošteno in pridno; tudi ugovore je pobijal. Seveda, ako bi bil nastopil protigovornik, pa bi bil z enako zgovornostjo zavračal to, kar je on branil in zagovarjal, pa bi se mu moralo istotako v nekoliko prav dati. Vsekako pa hvalimo navdušenost in lepo izvajanje g. Slapšaka.

*

Pri slučajnostih se je soglasno sprejel predlog, da pošlje „Slomškova zveza“ vdanostno izjavo presvetlemu vladarju o priliki šestdesetletnice.

Brez ugovora se je tudi sprejelo, naj se odpravi nepotrebni „Tednik“ še v tem šolskem letu. — Med obedom so se vrstile razne bodrilne, navdušene, pa

tudi šaljive napitnice. Popoldne ob treh je bil na javnem prostoru ljudski shod, ki so na njem govorili poslanci: Jaklič, Pogačnik in dr. Lampe. Tudi na shodu se je razpravljalo šolsko vprašanje. Zlasti je poslanec Jaklič govoril o učiteljstvu sploh, o razmerah med učiteljstvom pri nas in o „Slomškovi zvezi“ ter njenem namenu. Poslušavec je bilo okrog 400.

Na dolgi vožnji proti domu smo se kratkočasili s popevanjem domačih in umetnih pesmi. Vse je bilo veselo, dobre volje in — pogumno! Na veselo svidenje!

Iz postojnskega okraja. (Okrajna učiteljska konferenca.) Učiteljstvo tega okraja je imelo letos svojo običajno uradno konferenco dne 27. junija 1908 v šolskem poslopju v Postojni. Konferenco je vodil okr. šolski nadzornik g. Janecz Thuma. Nekaj časa je bil prisoten tudi voditelj c. kr. okrajnega glavarstva kot predsednik c. kr. okr. šolskega sveta gosp. Fr. Schitnik. Letošnja okrajna konferenca se je vršila v znamenju cesarskega jubileja; zato se je pričela tudi s slovesno sv. mašo v župnijski cerkvi. G. nadzornik Thuma poda početkom zborovanja v zbranih besedah vrline, ki dičijo naše ljubljene vladarja; koncem govora zakliče zbor učiteljstva cesarju »Slava« in zapoje cesarsko pesem.

Gosp. voditelj c. kr. okr. glavarstva sprejme od gosp. šolskega nadzornika izročeno udanostno izjavo učiteljstva postojnskega okraja ter se zahvali za pozdrav, omenjaje, da ga posebno veseli, ker je učiteljstvo v tem okraju tako patriotično in obljubi, da bo udanostno izjavo sporočil na najvišje mesto.

Po stvarnem poročilu gosp. nadzornika o stanju šol, je razpravljal o »Slovenskem pouku v ljudski šoli« vadniški učitelj gosp. Kostanjevec iz Ljubljane. Glavne misli tega predavanja so:

Mnogi pedagogi so za slovenski pouk v ljudski šoli; drugi se zopet protivijo ter hočejo nadomestiti z govornimi vajami. To bi pa bilo le za ustno porabo. Kadar mera otrok svoje misli pismeno izraziti, mu manjka jezikovne zavesti. Slovnica je torej v zvezi s spisjem in s pravopisjem sredstvo za doseg smotra jezikovnega pouka; ob enem pa je tudi vzgojevalno sredstvo, ki krepi razum in voljo.

Za naslednjo točko: »Kako praznuj ljudska šola dostojno 60-letnico vladanja cesarja Franca Jožefa I.« je bil določen gosp. nadučitelj Janek Grad iz Košane. Njegov izborni in pesniško navdahnjen govor je bil z navdušenjem in s polvalo sprejet.

O »razvitku šolstva v postojnskem šolskem okraju za vladanja našega cesarja« je poročal gosp. nadučitelj Anton Skale iz Vipave. Iz tega poročila smo izprevideli, da so se v polupreteklem času za povzdigo šolstva največ trudili v okraju uprav duhovniki! V najnovejši dobi ima za to gotovo veliko zaslug mnogoletni sedanji c. kr. okr. šolski nadzornik gospod Janez Thuma.

O oskrbovanju stanju in uporabi »okrajne učiteljske knjižnice« je poročal t. č. načelnik gosp. šol. vodja F. Juvanc iz Postojne. K tej točki se je oglašil gosp. nadučitelj J. Ravnikar iz Trnovega za besedo ter je predlagal v smislu odloka c. kr. dež. šol. sveta za Kranjsko z dne 29. aprila t. l. št. 1696, da se za učiteljsko knjižnico naroči tudi »Slovenski Učitelj«. — Večina pa je predlog odklonila, dasi ima celo »Modezeitung« in še več drugih manj vrednih listov dovolj prostora v c. kr. učiteljski knjižnici.

Izvolil se je knjižnični odbor, nakar je gosp. predsednik zaključil zborovanje ter pozval navzoče, da so zaklicali trikrat »Slava« presvetlemu vladarju!

Slovstvo in glasba.

Iz življenja našega cesarja. Povodom šestdesetletnice vladarstva cesarja Fr. Jožefa I. — 1848—1908 — sestavil in izdal Anton Kosi. Založil izdajatelj. Tisk J. Blasnika nasl. v Ljubljani. Cena enemu izvodu 24 vin., 50 izvodov stane 9

kron, 100 izvodov 16 K. Čisti dohodek je namenjen »Učiteljskemu konviktu« v Ljubljani.

Mnogi krajni šolski sveti bodo letos povodom cesarjevega jubileja obdarili šolsko mladino s knjižicami in drugimi

speminki. In gosp. Kosi, znani mladinski pisatelj, nam je tu podal tako knjižico, ki jo moramo vsled njene prikupljive vsebine in nizke cene prav toplo priporočati. V tej knjižici je cesarjev življenjepis prav na kratko obdelan, tem več prestora pa zavzemajo »Dogodki iz cesarjevega življenja«. In ravno to daje knjižici prav posebno vrednost, ker bo mladina te ljubke povestice veliko raje čitala, kakor pa kako suhoparno biografijo.

Spevoigra »Slava domovini!« Dvo- in triglasni zbori s samospevi ter z deklamacijami, uravnani za spremljevanje na klavirju ali harmoniju. Sestavil in izdal Anton Kosi. Cena partituri 3 K 20 v., besedilu pesmi 12 vin., deklamacijam 16 vin. — Na polji glasbe in zlasti šolske glasbe neumorno delujoči in marljivi skladatelj, gosp. Anton Kosi je sestavil, izdal in tudi sam založil to lepo spevoigro, ki se razlikuje od drugih za letošnji jubilej prikrojenih enakih del v tem, da ta nima vrednosti samo za letošnje jubilejno leto, ampak se bo lahko pri vsaki otroški veselici z uspehom proizvajala. Kot vsa enaka dela, ki jih Slovenci nimamo preveč, razdeljena je omenjena spevoigra na dva dela: na pevski in deklamatorični del. Že naslov sam pove, da se v obojem opeva ožja in širša domovina. Napevi sami na sebi so zelo lepi in lahko priučljivi, zlasti radi tega, ker vsebujejo naše najlepše in najbolj razširjene narodne pesmi, katerim se je tudi gospod Kosi, kar se umstevovanja narodnih pesmi tiče, s svojimi napevi kolikor možno pridružil. Slovenskemu učiteljsstvu to spevoigro kar najtopleje priporočamo. A. Š.

»Katoliška Bukvarna« v Ljubljani je zadnji čas založila celo vrsto glasbenih del. Omenjamo pred vsem skladbe marljivega komponista g. Jan. Laharnar-ja. Njegovo ime je že zdavnaj znano, kajti že v »Pesmarici«, ki jo je izdala Mohorjeva družba, so našle njegove ljubke pesmi častno mesto. »Katoliška Bukvarna« je založila zdaj njegove skladbe v več zvezkih, ki imajo sledeče naslove:

»Planinke«. I. in II. zvezek. Pesmi za sopran, alt, tenor in bas. II. natis. Op. 10. Cena vsakemu zvezku 1 K 20 v. V Ljubljani 1908.

»Pomladni odmevi«. I. in II. zvezek. Pesmi za sopran, alt, tenor in bas. V Ljubljani 1908. Cena I. zvezku 1 K 30 v., II. zvezku 1 K 20 v. Op. 5.

»Gorske cvetlice« za čvetero in petero mešanih glasov uglasbil Janez Laharnar. Op. 4. V Ljubljani 1908. Cena 1 K 50 v.

Kakor razvidno iz naslovov, je izbral skladatelj snov k svojim umotvorom iz narave; najljubše so mu pesmi, ki opevajo naravo, cvetice, studenčke, ptičice... To besedilo je oblekel v glasbeno krilo. Posrečilo se mu je dostikrat prav hvalevredno. Pesmi so zlasti radi prikupljive vsebine prav mikavne in jih bode narod rad prepeval. Kako vabljivi so naslovi: »Moj dom«, »Roža«, »Vesela tovarišija«, »Planinska roža«, »Moje ptičice«, »V logu«, »Le pevaj« itd.

Opazili smo, da jo g. Laharnar povečem dobro vreže, kadar zapoje podomače. Če pa hoče poleteti v višje sfere, — jo zareže. Prehodi in posamezne skupine akordov so časih malo trdi in manj blagoglasni. Semintja zazveni nekoliko po znanih motivih, kar je umevno in ne grajamo, ampak le omenjamo. Primerjaj osobito začetek pesmi »Lahko noč« v II. zvezku »Pomladanskih odmevov« in »Priestermarsch« iz »Zauberflöte«. V pesmi »Pozdrav« iz »Gorskih cvetic« zvone akordi pri besedilu »drugi zemski raj« prav tako kakor v neki znani evharistični pesmi. Primerjaj v isti skladbi »Pozdravljam tebe, hišica«, pa »Pozdravljam te, gorenjska stran!« iz Nedvedove »Pozdrav«.

Kakor rečeno, je besedilo polno živahnosti, ognja in veselja, zraven pa povečem modro in skrbno izbrano in se skoraj vse pesmi lahko pojejo po naših društvih, osobito, ker niso pretežke. — Vnanjost vsem zvezkom je jako lična in moderna. Isto velja tudi o drugih skladbah g. Laharnarja, ki nam jih je poslala na ogled »Katoliška Bukvarna«, namreč: »Velikonočne pesmi« za mešan zbor, II. natis. V Ljubljani 1908., založila »Katoliška Bukvarna«. Cena 1 K 30 vinarjev.

»Smarnične pesmi« za sopran, alt, tenor in bas. II. natis 1908. Cena 1 K 30 vinarjev.

Obenem smo dobili na ogled:

»Slovenska maša v čast sv. Cecilije« za mešan zbor in samospeve z orglami, zložil Anton Foerster. Op. 82. Cena 1 K 20 v. Drugi pomnoženi natis. V Ljubljani. Založila »Katoliška Bukvarna«.

Lična in okusna vnanjost je pač vredna notranjega čistega, izbranega, klenega in dragocenega jedra. Lepše.

bolj dovršene, v vsakem cziru popolne slovenske maše ne poznamo. Človek se kar zatopi v prijetno čustvo, ko poslušata umotvor glasbene dovršenosti, če ga namreč proizvaja izvežban zbor. Hvaležni moramo biti g. skladatelju, ki se je potrudil, da nam je podal biser slovenskih maš. Naj bi ne bilo nobenega zbora, ki bi ne naročil te epohalne skladbe.

Istotako priporočamo Foersterjev preludij »In memoriam iubilaei Suae Caesareae et Regiae Apostolicae Maestatis Francisci Josephi I. duodecim lustra gloriose regnantis. Praeludium et postludium super hymnum austriae auctoris Josephi Haydn pro organo aut Fortepiano quatuor manibus composuit Antonius Foerster. Op. 105. Pr. 60. h. Labaci 1908. Sumptibus »Kat. Bukvarna«.

V založbi »Katoliške Bukvarne« je izšel 7. in 8. snopič (skupno) »Zbirke ljudskih iger« s sledečo vsebino:

1. Sinovo maščevanje ali Spojstvo očeta. Igrokaz v treh dejanjih. Samo moške vloge.

2. Za letovišče! Burka enodejanka. Samo moške vloge.

3. Občinski tepček. Veseloigra v treh dejanjih. Samo moške vloge.

4. Dve materi. Igrokaz s petjem v štirih dejanjih. Samo ženske vloge.

5. Nežka z Bleda. Narodna igra v petih dejanjih. Samo ženske vloge.

6. Najdena hči. Igra v treh dejanjih. Samo ženske vloge.

Cena 7. in 8. snopiča 1 K 60 v., po pešti 1 K 80 v.

Na razpolago so tudi vsi prejšnji snopiči.

Spilmanovih povesti je nanovo izšel v isti založbi XIV zvezek: »Prisega huronskega glavarja«. Povest iz starejše misijonske zgodovine kanadske. Cena 60 vinarjev.

Knjige »družbe sv. Mohorja« so došle v naše uredništvo: 1. »Slovenske večernice« obsegajo lepo povest dr. Fr. Detele: »Novo življenje« in božično pripovedko »V samotni«, spisal Ivan Cankar. — 2. Simon Gregorčič: »Poezije«. Uredil Anton Medved. Ilustriral Koželj. — 3. Koledar za leto 1909 obsega: »Zadnje igre«, dogodbe iz življenja ameriških Slovencev, spisal Kompoljski: »Sivčevi spomini«, humoristična črtica, spisal Silvester S.; »Iz časov Napoleono-vin vojsk«, priobčil K. Zelen, organist v

Senožecah; »Kompostela«, spisal Ivan Lavtižar; »Iz francoskih vojsk«, sestavil dr. E. Ehrlich; »Sosedje«, povest v verzih, spisal Ivan Pregelj, in nekaj drugih krajših sestavkov. Koledar je bogato ilustriran. — 4. »Umni čebelar«, spisal Fr. Lakmayer. — 5. »Presveto Srce Jezusovo«, sestavil p. Janez Pristov. — 7. »Zgodbe sv. pisma«, spisal dr. Jan. Ev. Krek. 15. snopič.

Palästina bis zur Zeit Christi, nebst Übersicht über das Leben Jesu nach dem Markus-Evangelium grafisch dargestellt von A. Ludt. »Katoliška Bukvarna« v Ljubljani ima na razpolago Ludt-ov zemljevid Palestine, ki je prirejen, kakor razvidno iz naslova, na ta način, da je življenje Jezusovo, Njegovo bivanje in popotovanje po sveti deželi označeno grafično, to je s posebnimi znamenji raznih vrst.

Ta zemljevid je torej prikladen za srednje šole in za druge podobne zavode, ter ima še to vrlino, da je prostor na levi in desni porabljen za dve manjši sliki. Prva predstavlja genezareško jezero z okolico. Tudi tu vidiš grafične znamenke. Druga slika predečuje lep načrt jeruzalemskega mesta z okolišem. Omenjeni zemljevid je neka nova posebnost; naj bi si ga gg. katehetje ogledali!

Gürtler, Vollständige Katechesen für das erste Schuljahr. Vierte, verbesserte Auflage. Gürtlerjeve kateheze so že splošno znane iz priznane, kot jako porabljive pri prvencih, zato so se hitro razpečale in je letos izšla že četrta, prenarejena izdaja. Prevedene so že tudi na laški in češki jezik. Z veliko skrbjo je priredil sedaj avtor novo četrto izdajo, ki se je v njej približal, kolikor je bilo možno, psihološki metodi. Priporočamo omenjeno knjigo osobito mlajšim katehetom.

»Hrošči in žuželke«. 137 barvanih podob navadnejših hroščev in žuželk s slov., nemškimi in latinskimi imeni, zbranih na enem zganjenem listu. Cena 80 vin., po pošti 90 vin. Založba Lav. Schwentner v Ljubljani. Zbirka bo dobro došla našim učencem ljudskih šol.

»Dobra gospodinja«. Spisala M. Govekarjeva, založil L. Schwentner. Elegantno vez. knjiga 2 K 80 vin. Po pošti 3 K. 225 strani v veliki osmerki. Keč! knjiga ni spisana v verskem duhu, je ne moremo priporočati.

Drobtine.

ZLATA MAŠA SV. OČETA PIJA X.

Dne 18. septembra preteče 50 let, odkar je papežu Piju X. podelil škof msgr. Farina v mestu Castelfranko zakrament sv. mašniškega posvečenja. Spomin na ta pomembni dan, s katerim se je začelo tako plodonosno in marljivo delovanje zdajnega sv. očeta, obhaja letos ves katoliški svet. Sveti oče je za ta dan odpovedal vse javne slovesnosti v Rimu, ker se takoj nato — 20. septembra vsako leto povečuje dan, ko so se Piemontezi polastili večnega mesta. Jubilejna maša sv. očeta je radi tega prenešana in se bo opravila dne 16. novembra, ker je bil ta dan pred 24 leti kanonik Jožef Sarto posvečen za škofa. Škofovsko posvečenje je bil izvršil kardinal Parochi. 16. novembra se torej prične tudi 25-letni jubilej škofovanja Pijevega.

Vsem, ki imajo čut in srce za sveto cerkev ter za namestnika Kristusovega, se pridružujemo tudi krščanski vzgojitelji slovenske mladine ter kličemo ob slovesnem in izrednem jubileju: Božje Srce Jezusovo naj izlije obilico blagoslova na sv. očeta in na vse njegovo delovanje ter naj mu pripomore, da se vresniči njegov vzviveni namen: »Vse prenoviti v Kristusu«.

* * *

Berolin. (Moderno poganstvo.) V berolinskih ljudskih in meščanskih šolah je 198.750 protestantskih, 22.296 katoliških, 4190 židovskih otrok ter 1447 takih, ki niso krščeni. Tudi v Hamburgu in drugih velikih mestih napreduje število nekrščenih otrok. Dovolj žalostno!

Tudi modernist. V večjem mestu je neki abecedar pripovedoval zgodbo o rojstvu Jezusovem takole: »Ko sta Jožef in Marija prišla v Betlehem, sta iskala stanovanje v hotelu. Vrtar pa je rekel: „Ni več prostora, vse sobe so za-

sedene. V skrbi sta izpraševala stražnika, ki ju je srečal, kje bi se dobilo kako stanovanje. Stražnik jima je pokazal nek prazen hlev v bližini.«

Odkritosrčen učenc. Učitelj: »Kdo ti je pomagal narediti nalogo, France?« — France: »Nihče!« — Učitelj: »Govori resnico! Ali ti ni pomagal tvoj brat?« — France: »Ne!« — Učitelj: »Torej si sam naredil nalogo?« — France: »Ne, brat jo je naredil sam.«

Prinčev vzgojitelj. Profesor: »Presvetli, imenujte mi tole morje na zemljevidu.« Presvetli molči. Profesor: »Prav dobro. To je Tihi Ocean.«

Pri drugi priliki je vprašal vzgojitelj: »Presvetli, ali mi morete povedati, katera je najbolj plemenita kovina?« — Princ zopet molči. — »Dobro,« dé profesor; »kajti molčati je toliko, kot zlato.«

Izgovor. Oče: »Ti nebodigatreba! Kaj pa delaš na mojem globusu?« — Deček: »Oh, papa, danes je tako vroče, pa sem šel nekoliko na severno ledeno morje.«

Nujna prošnja.

Razposlali smo precej pisemskih opominov, da bi blagovolili oni gospodje naročniki, ki so s plačilom zaostali celo vrsto let, vsaj deloma vršiti svojo vestno dolžnost. Upamo, da se bo naša prošnja upoštevala, saj ne prosimo miloščine, ampak trkamo tam, kjer smo opravičeni in prisiljeni. Stroški v tiskarni so se v prvem polletu dvignili za dobrih 300 K, kajti papir, tisk, vse se je podražilo, list pa povečal, dasi nismo poskočili z naročnino. Naj ne bo nebržnost nekaterih vzrok, da bi trpel list in s tem velevažno delo na šolskem torišču!

„Slovenski učitelj“

izhaja sredi vsakega meseca. Celoletna naročnina 4 K. Rokopisi učiteljske stroke naj se pošiljajo c. kr. učitelju Jož. Novaku, Idrija; rokopisi za „Katehetski vestnik“ pa katehetu A. Čadežu, Semeniške ulice 2 v Ljubljani. Naročnino in reklamacije sprejema: Uredništvo „Slovenskega Učitelja“ v Ljubljani.

